

JELENTÉS
A FERTŐ-HANSÁG NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG
2005. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Összeállították:

Dr. Kárpáti László igazgató

Reischl Gábor általános igazgatóhelyettes

Dr. Jakál Lászlóné gazdasági igazgatóhelyettes

Pellinger Attila osztályvezető

Fersch Attila osztályvezető

Váczi Miklós őrszolgálat-vezető

Szalai Imre természetvédelmi felügyelő

Takács Gábor természetvédelmi felügyelő

Sarród, 2006. január 19.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	1
Táblázatok	3
Bevezető	4
1. Személyi állomány	5
2. Területi adatok	7
2.1 Védett és védelemre tervezett területek	7
2.2 Saját vagyonkezelésű területek.....	9
2.3 Terület nélküli értékek.....	11
3. Kutatás és monitorozás	15
3.1 Kutatás	15
3.2 Monitorozás.....	15
3.2.1 A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (beleértve: Natura 2000) keretében folyó monitoring vizsgálatok	15
3.2.2 A Szigetköz biológiai megfigyelőrendszere.....	18
3.2.3 Saját szervezésben folytatott monitoring jellegű vizsgálatok	19
4. Kezelési tevékenység	26
4.1 Kezelési tervek.....	26
4.2 Élőhely fenntartás	27
4.3 Élőhely rehabilitáció	30
4.4 Fajvédelem	33
4.5 Saját állatállomány	40
4.6 Vadászterületek	42
4.7 Halászati vizek	45
4.7a Védett vizek.....	46
4.7b Védett halastavak.....	46
5. Jogi tevékenység	49
5.1 Hatósági eljárások	49
5.2 Bíróságok	49
5.3 Büntető ügyek	49
5.4 Perek.....	49
6. Őrszolgálat	53
6.1 Személyi állomány	53
6.2 Felszereltség.....	53
6.3 Szolgálatteljesítés jellemzői.....	53
6.4 Fejlesztési tervek	54
7. Költségvetés és vagyon	56
7.1 Kiadások.....	56

7.2 Bevételek.....	58
7.3 Vagyon.....	58
7.4 Épületek.....	58
7.5 Eszközök.....	58
8. Bemutató, oktatás, PR.....	62
8.1 Turisztikai infrastruktúra.....	62
8.2 Kiadványok.....	64
8.3 Látogatottság.....	64
8.4 PR tevékenység.....	66
9. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel.....	72
9.1 Együttműködés hivatalokkal, intézményekkel:.....	72
9.2 Együttműködés civil szervezetekkel:.....	73
10. Külföldi együttműködés.....	75
11. Ellenőrzés.....	77
12. Fontosabb célkitűzések a következő évre.....	78
12.1 Gazdasági téren.....	78
12.2 A bemutató, az oktatás, látogatás terén.....	78
12.3 Társadalmi kapcsolatok terén:.....	79
12.4 Természetvédelmi, tájvédelmi és erdészeti téren.....	79
12.5. Hatósági tevékenység terén.....	80

Táblázatok

1. táblázat: Személyi állomány	6
2.1 táblázat: Védett és védelemre tervezett területek	12
2.2 táblázat: Saját vagyongazdálkodású területek	13
2.3 táblázat: Terület nélkül értékek	14
3.1 táblázat: Kutatás	22
3.2 táblázat: Monitorozás	23
4.1 táblázat: Kezelési tervek	26
4.2 táblázat: Élőhely fenntartás	29
4.3 táblázat: Élőhely rehabilitáció	32
4.4 táblázat: Fajvédelem	38
4.5 táblázat: Saját állatállomány	41
4.6 táblázat: Vadászterületek	44
4.7 táblázat: Halászati vizek	47
4.7a táblázat: Védett vizek	48
5.1 táblázat: Engedélyezés, szakhatósági ügyek	51
5.2 táblázat: Bíróságok	51
5.3 táblázat: Büntető ügyek	52
5.4 táblázat: Polgári perek	52
6. táblázat: Őrszolgálat	55
7.1 táblázat: Kiadások	59
7.2 táblázat: Bevételek	59
7.3 táblázat: Vagyongazdálkodás	60
7.4 táblázat: Épületek	61
7.5 táblázat: Eszközök	61
8.1 táblázat: Turisztikai infrastruktúra	67
8.1a táblázat: Oktatóközpont – szállás	67
8.1b táblázat: Kiállítás	68
8.1c táblázat: Tanösvény	69
8.2 táblázat: Kiadványok	70
8.3 táblázat: Látogatottság	71
8.4 táblázat: PR	71
10. táblázat: Külföldi együttműködés	76
11. táblázat: Ellenőrzések	77

Bevezető

A 2005-ös év az Igazgatóság számára új munkarendszert, stílust és feladattömeget hozott, hiszen a zöld hatóságok létrejöttével a hatósági munka elkerült az intézménytől. Annak érdekében, hogy a folyamatban lévő ügyek késedelmet ne szenvedjenek, mindkét illetékes felügyelőséggel – amelyek a hatósági munkát tőlünk átvették – együttműködési megállapodást kötöttünk, s ennek megfelelően rugalmasan jártunk el, az ügyfelek és a természetvédelem érdekeit szem előtt tartva.

Erőinket a Natura 2000 hálózat kialakítása, a Vízköri Irányelv társintézményekkel történő közös érvényesítése és főként a gyakorlati, terepi természetvédelem feladatai kötötték le. Több idő jutott munkatársaink számára az élővilágvédelemmel kapcsolatos munkák elvégzésére, invazív tájidegen növényfajok irtására, dúvad - róka, dolmányos varjú stb. – gyérítésekre, őshonos halak telepítésére, ivóhelyek kialakítására, a természetvédelmi erdő- és gyepgazdálkodás megvalósítására. Főleg ez utóbbi téren sikerült előrelépni egy gyepgazdálkodási üzemterv összeállításával, amelyet a szakfelügyelőkkel, az érintett természetvédelmi örrökkel és a vagyonkezelést végző munkatársakkal történt megvitatás után léptettünk érvénybe. Az év folyamán ennek megfelelően történtek a kaszálások és más gyepkezelések, valamint a legeltetések.

Természetvédelmi oktatásunk programját nagyban elősegíti a fertőújlaki (Mekszikópuszta) volt határőr laktanya tulajdonunkba kerülése és oktatóközponttá alakítása a Széchenyi program támogatásával.

Igazgatóságunkon évtizedes tradíció, hogy igyekszünk részt venni a nemzetközi természetvédelmi munkában is. Lehetőséget biztosítottunk az IUCN számára, hogy központi épületünkben irodát nyisson az „Európa Zöld Öve” program keretében, de otthont adtunk a Pannon Biogeográfiai Szemináriumnak is, amelynek sikeres lebonyolításáért több elismerésben is részesültünk.

Kiemelkedően fontos esemény Nemzeti Parkunk életében, hogy megalakult a Nemzeti Park Tanács. A neves tudósokból, társintézmények vezetőiből és civilszervezetek képviselőiből álló testület tevékenységétől nem csak munkánk segítségét reméljük, hanem azt is, hogy újabb, bennünket támogató személyiségek kapcsolódnak be a lakosság és a természetvédelem közötti kapcsolatok fejlesztésébe.

E jelentés az elmúlt év tartalmas és sikeres munkájának eredményeit mutatja be. A megállapítások a számadatok és összegzések viszont nem láttatják igazán a természet védelméért dolgozó embert, az éjszaka is számítógepe előtt ülő ökológust, a hétvégéket is irodájában töltő gazdasági szakembert, a 8 órás munkaidőt nem ismerő természetvédelmi őrt, a hőségben is folyamatosan dolgozó traktorost, a viharban, hóban, fagyban, sárban helytálló gulyást, vadászt, halászt, a gyermekek természeti neveléséért élő nemzeti parki pedagógust és még másokat is számosan, akik lelkesedése nélkül nem lenne Fertő-Hanság Nemzeti Park.

Köszönöm munkájukat.

Dr. Kárpáti László
igazgató

Sarród, 2006. január 19.

1. Személyi állomány

Az Igazgatóság személyi állománya megfelelő, jó képzettséggel rendelkező elhivatott szakemberekből áll. A leterheltség egyenletes. Állásbetöltő, de valóságos munkával nem rendelkező személy nincs az Igazgatóságon. A személyzeti munkát jellemzi, hogy a szakembereket természetvédelmi illetve tudományos múlttal rendelkező jelentkezők közül választjuk, többnyire pályázat útján.

Tudományos fokozattal, (Phd., illetve kandidátusi) 2 fő rendelkezik, doktorandusz 2 fő, egyetemi szintű posztgraduális végzettséggel rendelkezik 14 fő (halászati, növényvédelmi, vadgazdálkodási, környezetvédelmi, ingatlan-kataszteri szakmérnök; mérnök-tanár, zoológus). 2005-ben Dr. Kárpáti László igazgató a Nyugat-Magyarországi Egyetem címzetes egyetemi tanára megtisztelő címét kapta meg.

Levelező felsőfokú képzésben 3 fő vesz részt. A Ktv.-vel összefüggő köztisztviselői alapvizsga, illetve szakvizsga követelményének minden érintett eleget tett.

Főtisztviselői továbbképzésen részt vett egy fő. ArcSDE képzésen részt vett és oklevelet szerzett 1 fő.

Nyelvismereti szint:

Nyelv	Típus	Fő
német felső	“C” típus	2 fő
német felső	“A” típus	1 fő
német közép	“C” típus	4 fő
német közép	“A” típus	2 fő
német alap	“B” típus	1 fő
német alap	“C” típus	2 fő
angol felső	“C” típus	1 fő
angol közép	“C” típus	4 fő
angol közép	“A” típus	1 fő
angol közép	“B” típus	1 fő
angol alap	“C” típus	1 fő
angol alap	“A” típus	1 fő
román felső	“C” típus	1 fő

1. táblázat: Személyi állomány

		Szakképzettség				
		Alapfokú	középfokú	Felsőfokú	nyelvismeret (fő/nyelvek száma)	Továbbképzések, 2005-ben szerzett oklevelek, diplomák
dolgozók (fő)	köztisztviselő		16	21	23	0
	ügykezelő	1				
	Munka Törvénykönyv ha- tálya alá tartozó	21	2	2	1	
	szerződéses					
	Összesen	22	18	23	24	0

2. Területi adatok

2.1 Védett és védelemre tervezett területek

Az Igazgatóság jelenleg hat védetté nyilvánítási eljárást folytat párhuzamosan, ebből egy új terület védetté nyilvánítását kezdte meg 2005-ben:

a) A Fertő-Hanság Nemzeti Park és a Soproni Tájvédelmi Körzet bővítésére, valamint önálló természetvédelmi területek kialakítására került sor Sopronban és három környező településen; Harkán, Ágfalván és Fertőrákoson. A védetté nyilvánításhoz szükséges dokumentáció elkészült, a területi egyeztetések lezárultak, a teljes anyag felterjesztésre került a TvH-ba a jogszabályi kihirdetést előkészítő tárcaközi egyeztetésre.

Terület neve	Kiterjedése
Liget-patak menti TT	27,3223
Ikva-patak menti TT	18,0385
Bécsi-domb TT	7,8512
Fertő-Hanság Nemzeti Park bővítés 1	149,4261
Soproni Tájvédelmi Körzet bővítés	156,5234

b) A Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet első bővítése a győrszentiváni lőtérre terjed ki. Az előkészítő dokumentáció és a kezelési terv tervezet is elkészült. 2005-ben elkészült a területre a természetvédelmi kezelési terv. Jelenleg a természetvédelmi kezelési terv egyeztetése folyik.

Terület neve	Kiterjedése
Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet bővítés 1	627,0686

c) A Szigetközi Tájvédelmi Körzet bővítése a legnagyobb területet érinti a három eljárás közül. 2004-ben összeállításra került a védetté nyilvánítási dokumentáció és a természetvédelmi kezelési terv tervezete. A dokumentáció jelenleg a TvH-ban van, belső egyeztetésen. Ennek lezárultával a nyilvános egyeztetéssel folytatódik az eljárás.

Terület neve	Kiterjedése
Szigetközi Tájvédelmi Körzet bővítés	5938,6696

d) 2004-ben javasolt a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság védelemre Várbalogi Héricses TT néven 26 ha gyepet Várbalog határában. A területeket Igazgatóságunk már meg is vásárolta. 2005-ben a terület háttéradatainak (ingatlan-nyilvántartási adatok, meteorológiai és talajtani adatok, biológiai értékek stb.) összegyűjtésével folytatódott az eljárás. A terület a Moson-sík egyetlen megmaradt gyepterülete, amely alföldi viszonylatban kiemelkedő jelentőségű tavaszi hérics állománynak biztosít élőhelyet.

Terület neve	Kiterjedése
Várbalogi Héricses TT	50,0080

e) A Nyugat-Magyarországi Egyetem Botanikai Tanszéke javasolta védelemre tervezett területnek az Ebergőc melletti láprétet (49 ha). Igazgatóságunk indokoltnak találva a védelmet, hivatalból megindította a védetté nyilvánítási eljárást. A láprét valószínűleg az utolsó megmaradt rábaközi kékperjés láprét, mely számos védett fajnak ad otthont. A védetté nyilvánítás előkészítése folyamatban van, várhatóan 2006-ban elkészül az egyeztetési anyag és a természetvédelmi kezelési terv.

Terület neve	Kiterjedése
Ebergőci Láprét TT	48,8905

f) Keszei Balázs botanikus-tanár javasolta védelemre az Iván mellett fennmaradt szikes gyepeket, illetve a Csáfordjánosfa és Csér határában megmaradt egykori legelőterületeket (70 ha). Igazgatóságunk indokoltnak találva a védelmet, hivatalból megindította a védetté nyilvánítási eljárást. A gyepeken számos védett növény és állatfaj él. A terület különlegessége, hogy a Dunántúlon itt él a sziki kocsord legnagyobb állománya, mely a nagy sziki bagoly tápnövénye. Jelenleg a természetvédelmi kezelési terv készítése és a védetté nyilvánítási dokumentáció összeállítása történik.

Terület neve	Kiterjedése
Iváni szikesek TT	70,9673

g) 2005-ben került felfedezésre a Győrújbarát melletti Tokaj és Józán-völgy természeti értékei. A területen többek között tömegesen fordul elő az *Orchis militaris*, az *Orchis purpurea* és itt található a méhbangó (*Ophrys apifera*) második megyei lelőhelye. A terület védetté nyilvánítását a Palocsa Egyesület kezdeményezésére Igazgatóságunk megkezdte. A védetté nyilvánítás a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet bővítéseként kezdődött meg.

Terület neve	Kiterjedése
Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet bővítés 2	40,2851

h) A Natura 2000 területek 2004-es kihirdetését, illetve az érintett helyrajzi számok tájékoztatóban való megjelenését követően Igazgatóságunk sikeresen bonyolította le a 90 napos észrevételezési idő alatt beérkezett panaszok kezelését. Igazgatóságunkhoz 41 megkeresés érkezett, amelyek közül nyolcat továbbítottunk a Természetvédelmi Hivatalba további ügyintézés céljából.

Igazgatóságunk központjában került megrendezésre 2005 szeptemberében az Európai Unió Bizottságának Pannon Biogeográfiai Szemináriuma, melynek szervezésében és részben a szakértői munkában is Igazgatóságunk dolgozói részt vettek.

i) A természeti területek 1998-as felmérése után a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság 2005-ben kezdte meg a területek felülvizsgálatát. 2005-ben felmérésre kerültek a nádas művelési ágban lévő ingatlanok. A felmérés alapján 272 helyrajzi számot terjesztettünk fel a Természetvédelmi Hivatalba. A kötelező feladatok mellett Igazgatóságunk munkatársai 123 területet mértek fel botanikai és zoológiai szempontból, illetve végezték el az érintett helyrajzi számok kigyűjtését.

2.2 Saját vagyonkezelésű területek

a) Rét, legelő:

Az összterülethez viszonyítva legnagyobb arányban gyepterületeket vásároltunk a védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállításáról 1995. évi XCIII. törvény alapján. Ezek a volt termelészövetkezetektől meglehetősen degradált, elgyomosodott, gyakran cserjésedett állapotban kerültek át az Igazgatóság vagyonkezelésébe. A területek nagyobb részét az Igazgatóság gépi eszközeivel, ill. saját állatállományával állítja helyre és kezeli. 174 ha-t szigorú, természetvédelmi előírásokkal, idényre kötött haszonbérleti szerződésekkel hasznosítja. A maradék területet pedig kisebb beavatkozások kivételével érintetlenül hagyja.

b) Erdő:

A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság 2005-ben folytatott erdőgazdálkodási tevékenységét jellemző főbb adatok: Folyamatos erdősítéseink területe: 45,2 ha, ebből első kivétel 7,5 ha, pótlás 6,2 ha. Kötelezettség alá vont területünk év végére 51,6 ha-ra módosult. Az év végére keletkezett 18,7 ha vágásterület felújítására 2006 tavaszi első kivitel tervezünk. Fahasználati tevékenységünk: A véghasználatokat az átvett nemesnyárasokra korlátoztuk, EÜ termelést, illetve nevelővágásokat az őshonos fajokból álló állományokban is végeztünk. Véghasználat: TRV: 18,7 ha, nevelővágások: TKGY: 17,1 ha, NFGY: 5,3 ha területen folytak. Erdőfelújítási munkáink kielégítő eredménnyel zárultak. Eredményesen befejezett területünk 12,9 ha volt az év folyamán. A téli időszak után a vadkárosított területeket felmérve előreláthatóan további 1-2 erdőrészlet bekerítésére kényszerülünk 2006-ban. Az erdősítési munkákat továbbra is vágásérett nemesnyárasok véghasználatából, és az állami támogatásból finanszírozzuk. A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság 2004-ben 200 ha erdőt vásárolt meg a Szigetközi Tájvédelmi Körzet területén Dunasziget község határban, a volt Hármashatár TSZ felszámolása során. 2005 év során ezen erdőterületekre megtörtént gazdálkodóként való bejegyzésünk. Ezzel együtt jelenleg 1109 ha erdő művelési ágú terület áll az Igazgatóság kezelésében. Erdőterületeink nagy részére érvényes üzemtervvel rendelkezünk a Soproni, és a Dél-hansági erdőtervezési körzet kivételével. Ezen

területek üzemtervezése 2005-ben megtörtént, az új üzemterveket megrendeltük, elkészítésük, hatósági-szakhatósági jóváhagyásuk folyamatban van. A Mosoni tervezési körzetben az érvényes üzemtervünk kiegészítése az év folyamán bejegyzett területek tervlapjaival szintén folyamatban van.

c) Nádas:

Vagyonkezelésben lévő nádasok 95 %-a a Fertő-tó jogi partvonalán belül található a nártúrzonában. Ez összesen 1912,- ha-t jelent. A területek aratását és egyéb használatát a KTVF hatósági határozatban engedélyezte, amelyhez szakvéleményt készített az Igazgatóság. A parti fekvésű, saját kezelésű nádasok aratását idényre szóló haszonbérleti szerződések keretében végezteti el. Ezeket évente licit útján értékesíti.

d) Tó:

2005-ben az FVM Vadászai és Halászati Főosztálya, valamint Igazgatóságunk között 2003-ban aláírásra került 15 éves időtartamú haszonbérleti szerződés keretében folytatta a halgazdálkodási tevékenységet. Az 1744 ha kiterjedésű halászvízen négy halászati kerületet alakítottunk ki, amelyek közül három halászatát területi engedély halászok számára történt kibocsátásával biztosítottuk. A fokozottan védett Madárvárta-öböl kerületben nem folytattunk halászati tevékenységet, megfelelően ezáltal a nemzetközi egyezmények előírásainak.

e) Szántó:

Az állatállomány takarmány szükségletét egészítik ki 45 ha lucerna területtel Fertőszéplak és Sarród községhatárban. A többi szántó művelésű ágú ingatlan gyepesítése folyamatban van. 36 ha szántót haszonbérbeadtunk.

2.3 Terület nélküli értékek

Egyedi tájérték kataszter felvétele: három felmérés során készített az Igazgatóság egyedi tájérték felvételt, saját munkatársai részvételével. 2004-ben így már 274 egyedi tájérték (32 településen) szerepelt az Igazgatóság nyilvántartásában. 2005-ben az egyedi tájértékek felmérése források hiányában nem folytatódott.

Igazgatóságunk folytatta a kunhalmok kataszterezését a működési területén. A Győr-Moson-Sopron Megyei Műemlékvédelmi Hivatallal együttműködve újabb 33 kunhalom felmérése történt meg a szükséges adatlapok kitöltésével. A 2005-ben felmért kunhalmokkal együtt jelenleg 35 kunhalom szerepel a nyilvántartásunkban. Az adatokat megküldtük a Természetvédelmi Hivatal részére.

A földvárak felmérése is folytatódott 2005-ben. A meglévő 6 földvár mellett további 4 objektum felmérése kezdődött meg, de az adatlap teljes kitöltése és felterjesztése csak 2006-ban fejeződik be.

2.1 táblázat: Védett és védelemre tervezett területek

Illetékességi terület (ha)	409687
----------------------------	--------

	Védett		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti Park	1	23735	7660	0	1	150
Tájvédelmi Körzet	3	22954	9 694	0	4	6762
Természetvédelmi Terület	3	56	0	0	6	222
Ex lege védett láp	23	728	0	0		
Ex lege védett szikes tó	0	0	0	0		

Összesen	30	45 486	17 279	0	11	7134
----------	----	--------	--------	---	----	------

Ramsari	1	8 431		0		
Bioszféra Rezervátum	1	12 542		0	1	43 854
Világörökség	2	23 052				
Európa Diploma	0	0		0	0	0
NATURA 2000 Madárvédelmi terület*					4	40 934
NATURA 2000 Élőhelyvédelmi terület*					13	50 362

* A NATURA 2000 Madárvédelmi terület és a NATURA 2000 Élőhelyvédelmi terület tartalmazza kiterjedésében a már eddig védetté nyilvánított területeket is.

2.2 táblázat: Saját vagyonkezelésű területek

Művelési ág	Tárgyévben vásárolt terület (ha)	Összkiterjedése (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe (hasznosításba) adva	
			Ha	%	ha	%
Szántó	0	224	188	84	36	16
Gyep	0	6736	6562	97	174	3
Kert	0	0	0	0	0	0
Szőlő	0	0	0	0	0	0
Gyümölcsös	0	2	2	100	0	0
Nádas*	0	2 185	156	7	120	5
Halastó	0	0	0	0	0	0
Erdő	0	1106	1110	100	0	0
Kivett	0	1110	1105	100	0	0
Összesen	0	11363	9241	81	330	1

* A nádasok esetében 1909 ha nemzeti parki vagyonkezelésű területen a Fertő-tavi Nádgazdaság Rt.-nek van használati joga.

2.3 táblázat: Terület nélkül értékek

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)	Ebből a tárgyévben nyilvántartásba vett (db)
Természeti Emlék	0	0
Forrás	26	26
Barlang*	4	0
Víznyelő	0	0
Kunhalom	35	33
Földvár	6	6
Egyedi tájérték	274	67

**A pontos felmérés anyaga még nem jutott el hozzánk. A Barlangtani Intézetől kapott információk szerint 2003-2004 során készült el a barlangkataszter illetékességi területünket érintő része.*

3. Kutatás és monitorozás

3.1 Kutatás

2005-ben ökológiai alapkutatásra anyagi források nem álltak rendelkezésre. Az Igazgatóság működési területén többek között az MTA Geofizikai Kutatóintézete, a Nyugat-Magyarországi Egyetem különböző karaihoz tartozó intézetek és a Magyar Természettudományi Múzeum végeznek természetvédelmi szempontból is jelentős kutatásokat.

2005-ben a *Mosoni-Dunán* az ÉDUKÖVIZIG által nyert PHARE CBC együttműködési pályázat keretében „Folyóvízi életterek hidroökológiai működőképességének vizsgálata” témájában makrogerinctelen és makrofita, valamint vegetációtérképezés szakterületeken történtek felmérések. A pályázat keretei között a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság a makrofita és makrogerinctelen vizsgálatokat végezte el. A felmérések eredményeinek publikálása során számos kiadvány jelent meg, valamint webes felületen is figyelemmel kísérhetők az eredmények. A vizsgálatok - elsősorban a biotikai adatok bővülése által - a megfelelő természetvédelmi kezelésekhez nyújtottak információkat. A kutatási eredmények azonban közvetve a vízfolyás és környezetének rehabilitációs lehetőségeinek feltárásában, valamint távlatilag a területhasználat váltás és ökoturizmus terén is jelentősek lehetnek. A projekt sikere további együttműködési lehetőségeket vet fel a területen dolgozó társszervezetek között, a releváns tudományos szakmühelyek bevonásával.

3.2 Monitorozás

3.2.1 A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (beleértve: Natura 2000) keretében folyó monitoring vizsgálatok

3.2.1.1 Országos programok

a) Élőhely-térképezés

2005-ben az NBmR keretében Igazgatóságunk területén nem folyt élőhely-térképezési munka, mert a területünkön kijelölt 5x5 km-es kvadrátok már felmérésre kerültek. Az ismétlések várható kezdése 2008-ban lesz.

b) Védett növényfajok monitorozása

Egységes protokoll alapján történik a kiválasztott 57 növényfaj monitorozása. A programot egészíti ki a természetvédelmi örök éves adatszolgáltatása keretében történő adatgyűjtés. 2005-ben az NBmR keretében 17 faj (henye boroszlán (*Daphne cneorum*), homoki nőszirom (*Iris arenaria*), pókbangó (*Ophrys sphecodes*), fehér májvirág (*Parnassia palustris*), lápi hízóka (*Pinguicula vulgaris*), leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*), osztrák tárnicska (*Gentianella austriaca*), poloskaszagú kosbor (*Orchis coriophora*), illatos hagyma (*Allium suaveolens*), adriai sallangvirág (*Himantoglossum adriaticum*), hagymaburok kosbor (*Liparis loeselii*), kúszó zeller (*Apium repens*), tözegeper (*Comarum palustre*), nyári füzértkeres (*Spiranthes aestivalis*), lisztes kankalin (*Primula farinosa* ssp. *alpigena*), pettyegetett őszirózsa (*Aster sedifolius*), Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)) felmérése történt meg.

c) Cönológiai monitoring

A monitoring keretében 22 állandóra kijelölt négyzetben történik 13 kiemelten fontos növénytársulás monitorozása. 2005-ben 5 társulás (*Succiso-Molinietum*, *Nymphoidetum peltatae*, *Phragmitetum australis*, *Seslerietum uliginosae*, *Schoenetum nigricantis*) került felmérésre 10 lokalitásban. A *Nymphoidetum peltatae* társulás esetében, a meglévő szigetközi mintavételi hely mellett, egy új vizsgálati pont kijelölésre került a Hanságban.

d) Ürgemonitoring

Három mintavételi területen (Sarród – Ürgedomb, Fertőszéplak – Széplaki legelő, Pár – repülőtér) egységes módszer alapján történik a monitorozás évenkénti gyakorisággal. 2005-ben a felmérést elvégeztük, az adatokat értékelésre továbbítottuk az országos központba.

e) Makroszkopikus vízi gerinctelen (makrozoobenton) monitoring

Az Igazgatóság koordinálta az év első felében az országos makrozoobenton monitorozási programot. A program egyrészt az ebbe a kategóriába tartozó védett fajok állományairól, ezek közösségeiről és élőhelyeiről szolgáltat országos viszonylatban adatokat, másrészt a Víz Keret-irányelv hatálya alá tartozó víztestek felméréséhez, monitorozásához, referencia feltételek és emberi hatások megállapításához, valamint a referencia területek kijelöléséhez nyújt információkat. 2005-ben a mintavételi protokollnak megfelelő, standard módszerekkel és gyakorisággal zajlott a mintavétel az előre kijelölt pontokon, országos szinten. Az ezzel párhuzamosan beindult, PHARE pályázati forrásból finanszírozott, VKI szerinti felszíni vizek ökológiai állapotára vonatkozó felmérés az eddigi módszerektől eltérő, kvantitatív megközelítést alkalmaz, melyet a továbbiakban az NBmR program is folytatni kíván. Ennek következtében a program koordinálását az érintett kft. végzi, ezzel egy újabb fejezet kezdődött a makrozoobenton monitorozási témában.

A következő időszakban az Igazgatóság csak azokban a feladatokban vesz részt, amelyek területileg, vagy egyéb szakmai szempontból érintik.

3.2.1.2 Helyi programok

a) Kétéltű-hüllő monitoring

A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság négy mintavételi területén, hét mintavételi helyen, tizenkilenc mintavételi napon, összesen harmincöt mintavétel történt a NBmR kétéltű és hüllő monitoring programja során 2005. évben. A mintavételi területeken a kétéltűek több faja nem volt kimutatható az elmúlt évek szárazodási folyamata miatt. E fajok egyedszáma a többszörösen kimaradt szaporodás hatására csökkentek (2002, 2003, 2004 évek). Ezek a Hanságban egyébként tömeges fajok a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*) és a mocsári béka (*Rana arvalis*). A barna ásóbéka faj szükség esetén a folyóvizekben is lerakja petéit, így feltehetően állománya nem csökkent jelentős mértékben, de a mintavételi helyeken jelenléte nem volt kimutatható.

A hansági Figurák mintavételi helyen megfelelő mennyiségű víz állt rendelkezésre a mintavételi területen, és annak környezetében is. Ennek ellenére a mintavételi helyen és a környező vízterekben 2005. évben sem sikerült kimutatni szaporodó kétéltűt.

A 2005. évi csapadék mennyiség ugyan megfelelő volt, de az előző évek során kialakult vízhiány, és a Fehér-tói mintavételi területen a túllegeltetés következményeként a réteken csökkent az elevenszülő gyíkok (*Zootoca vivipara*) észlelt maximális egyedszáma. A mintavételi helyek szárazodása, a növényzet magasságának csökkenése, az ezzel párhuzamosan történő elvándorlás a nedvesebb élőhelyek felé magyarázza a változást.

A Soproni-hegység mintavételi területen, 2005. évben, az ideális csapadék viszonyoknak köszönhetően az előző évekhez képest több foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*) volt kimutatható. A négy mintavétel során kifejlett egyedeket, és lárvákat is észleltünk a mintavételi helyen.

A Gyirmót, Holt-Marcal mintavételi területen 2005. évben sem észleltünk vörösfülű ékszerteknősöket (*Trachemys scripta elegans*). A 2004. évi maximális mocsári teknős egyedszámhoz képest csökkent az észlelések száma.

A legfontosabb veszélyeztető tényező az invazív növények terjedése - *Solidago sp.*, *Asclepias syriaca*, *Ailanthus altissima* – és a spontán cserjésedés, a vaddisznók kártétele, a Holt-Marcal mintavételi területen a fokozott emberi jelenlét (horgászat, turizmus jelenti a legjelentősebb veszélyt.

b) Szitakötő monitoring

A program keretében mintegy 100 kijelölt mintavételi helyen, 1996 óta folyik egységes módszerrel a szitakötő fauna monitorozása. Ennek során imágó, lárvá és exuviumok vonatkozásában egyaránt történik adatgyűjtés. A felvételezés kiemelten kezeli azokat az élőhelyeket, amelyek a hazai és nemzetközi szintű védettséget élvező (Élőhely Irányelv) fajok populációinak adnak otthont. 2005-ben, a kedvező időjárási feltételeknek köszönhetően ismét sikerült a *Cordulegaster heros* (fok.védett szitakötő faj) legjelentősebb élőhelyein elvégezni az exuviumok mennyiségi felvételét a populáció egyedsűrűségének becsléséhez. Jelentős állományok kerültek felmérésre a Fertő mentén a védett, Élőhely Irányelv II. függelékébe sorolt lápi szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*) és díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) fajokból is.

c) Nappali lepke monitoring

Elsősorban az Élőhely Irányelvben szereplő nappali lepkék helyi állományainak felmérésére szolgáló, 2000 óta folyó monitorozási munka. A program különös figyelmet fordít a lárpi hangyaboglárkák, a nagy tűzlepke, valamint a farkasalmalepke populációknak. Egyes kiválasztott mintaterületeken jelölés-visszafogásos kvantitatív és habitat szelekciós kutatások is történtek a Fertő mentén. Ebben az évben sikerült specialista segítségével két *Maculinea* faj lárváját a hangyagazda bolyokban megtalálni, amivel a tenyésző helyek lokalizálása tovább finomodott.

A vizsgálatok kiemelt célja az egyes fajok élőhely kezelési-fenntartási irányelveinek kidolgozása és gyakorlatban, mintaterületeken való alkalmazása, valamint a környező területekre való kiterjesztése, hogy a szűk, lehatárolt élettér bővülhessen. A program csatlakozik a 2003-tól, több vonalon induló országos nappali lepke monitorozási programhoz.

d) Natura 2000 élőhelyek monitorozása

A program keretében a Határmenti-erdők, a Rábaköz és a Hanság tóközi részeinek felmé-

rése történt meg. A programot összevontuk az Igazgatóság által 2000-ben elindított „A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság védett területeinek általános botanikai monitorozása” című monitorozási programmal. A program célja, hogy a védett és a Natura 2000 területek növényzetében élőhely szinten bekövetkező változásokat nyomon követhessük. A 10 éves periódusokban ismétlődő vizsgálat keretében elkészül a területek 1:10000 léptékű élőhely-térképe, amely tartalmazza az adott folt ÁNÉR kódját, a természetességi-degradáltsági értékelését (Seregélyes 5 fokozatú skálája alapján), a területet jellemző degradáltságot okozó tényezők, illetve a degradáltság jelenségének jellemzését. Az élőhely-térkép mellett elkészül a védett területen található inváziós és védett növényfajok elterjedési térképe pont- és folttérképezés alapján.

A felmérés az elmúlt négy évben elkészült a Fertő-Hanság Nemzeti Park észak-hansági, répce-menti és dél-hansági területeire, illetve a Soproni Tájvédelmi Körzet és a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet teljes területére. 2006-ban a Szigetközi Tájvédelmi Körzet második részének (Öreg-Duna) és a Rába-mente, majd 2008-ban a Fertő-táj felméréssel záródik a program első szakasza.

A programban a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Növénytan Intézetének szakemberei vesznek részt.

3.2.2 A Szigetköz biológiai megfigyelőrendszere

a) Erdővédelmi monitoring

A 10 évvel ezelőtt megkezdett kutatás célja, annak vizsgálata és bemutatása, hogy a Szigetköz megváltozott talajhidrológiai viszonyai hogyan jelentkeznek az erdők hosszabb távon megfigyelhető egészségi állapot változásaiban. A vizsgálatra kijelölt 10 mintaterületet úgy választották meg, hogy azok tartalmazzák a Szigetközben előforduló fafajokat, erdőtüpusokat. További szempont volt, hogy a megváltozott hidrológiai viszonyok különböző fokozatai is képviselve legyenek. Az egyes mintaterületeken az erdők károsodását a fák egészségi állapotának – különféle paraméterek szerint leírt – jellemzése mutatja. Ennek alapján, a Szigetköz egyes részein a károsodás eltérő mértékű. Legerősebb a károsodás Felső-Szigetközben a Nagy-Duna egykori árterén, a Szigetköz középső és különösen alsó szakaszán az erdők egészség állapota jobb. A természetes ártéri erdőt képviselő állományoknak rendszeres előntést kell kapniuk. A mintavételeket, ahogy az elmúlt 10 évben minden évben 2005-ben is elvégezték a megbízott kutatók.

b) Társas rovarok monitorozása

A tanulmány a hangyák (Formicoidea) monitorozásának kritériumait mutatja be, annak taglalásával, hogy ez a csoport mennyiben alkalmas közösségi szintű monitorozásra és egyáltalán közösségi szünbiológiai vizsgálatokra, a kitűzött feladat céljaival összefüggésben. 2005-ben a korábban is monitorozott 9 mintaterületen történt meg a felmérés a Szigetköz és a Gönyüi homokvidék területén. Az adatok közül kiemelkedik a *Formica balcanina* ismételt kimutatása a lipóti erdőkből.

A hangya közösségek fajösszetételei- és dominancia viszonyainak többváltozós (ordinációs) vizsgálatával és a szukcessziós változások elemzésével zajlott le a fölvetett minták kiértékelése. Összehasonlítás történt hasonló jellegű homokvidékek hangya közösségeivel is.

c) Talajzoológiai monitoring

2005-ben a Duna elterelésével érintett szigetközi területek Collembola faunájának feltárása céljából, 5 ártéri mintaterületen vett kvantitatív talajminta alapján futtatással történt. Az elmúlt öt év abundancia adatainak összehasonlító elemzése fajonként és összesítve is megtörtént, egyes fajok – indikációs jellemzőik alapján – külön taglalásra kerültek.

d) Vizes élőhelyek monitoringja

A Szigetköz különböző vizeitereiben, mintegy 23 állandó mintavételi ponton folyt a szitakötő közösségek (lárva, imágó és exuvium) felvételezése, a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer által szabványosított makrozoobenton vizsgálati módszerek szerint. A felmérés külön figyelmet fordított a természetvédelmi oltalom alatt álló fajok népségére. A 10 év tapasztalatai és az egyes fajok igényei alapján javaslatok fogalmazódtak meg az egyes (főleg mentett oldali) víztestek kezelési, vízkormányzási gyakorlatához.

3.2.3 Saját szervezésben folytatott monitoring jellegű vizsgálatok

a) Vízimadár-állományok monitoring vizsgálata

Más szervezetekkel (Nyugat-Magyarországi Egyetem Vadgazdálkodási Intézet, Birdlife Österreich, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület) együttműködve évek óta folyik a fontosabb vizes élőhelyek madárállományainak monitoring vizsgálata. Ez jelenleg a Fertő-tó öblözeire, a Mekszikópusztai és a Nyirkai-Hany élőhely-rekonstrukciós területeire, a hansági tavakra terjed ki. A felmérés eredményei adatbázisba kerülnek, ezekből a Nyugat-Magyarországi Egyetem Vadgazdálkodási Intézet készít összefoglaló jelentéseket a Minisztérium számára.

2005-ben a madártani monitoring eredményei rámutattak a Nyirkai-Hany vízimadárélőhely növekvő fontosságára. A mennyiségi viszonyok és a veszélyeztetett fajok jelenléte indokolja a terület Ramsari területté nyilvánításának kezdeményezését, amelyre 2005-ben tettünk javaslatot. Az eredményeket bemutattuk az MME VI. Tudományos Ülésén (Debrecen) és a „GOOSE 2005” (Sopron) nemzetközi konferencián.

b) Ritka és telepesen fészkelő madarak monitoringja

Az országos felmérési program a fokozottan veszélyeztetett, telepesen fészkelő és meghatározott ritka fajok állományainak felmérésére irányul. Működési területünkön, 2005-ben megtörtént a telepesen fészkelők egy részének a felmérése. A ritka fészkelők felmérését csak korlátozottan, kisebb területekre tudtuk elvégezni, mivel a megye déli részén, ahol nincsen védett terület, nincsen lehetőségünk a fajok állományainak pontos felmérésére. Az eredmények adatbázisba kerülnek. A monitoring legfontosabb eredményei a következők: a nagy kárókatona hansági állománya tovább növekedett, 2005-ben a fészkelők száma elérte a 130 példányt. Itt első ízben fészkelte a fokozottan védett kanalasgém, az állomány 11 pár volt. A Fertő hazai oldalán, a Fertőrákosi-öböl déli részén mintegy 140 párra növekedett a fészkelő fokozottan védett vörös gémekek állománya, a telepben kb. 10 pár nagy kócsag is költött. A Szigetközben lévő fészektelepek állományai nem változtak. A mekszikópusztai elárasztásokon 20 pár gulipán és 25 pár gólyatölcs költött eredményesen. A tárgyév nagy eredménye a parlagi sas fészkelőként megjelenése a Mosoni síkon. E fajjal együtt más ritka ragadozó madárfaj állományfelmérése és védelme terén is komoly előrelépéseket tettünk. Kék vércse számára 45 fészkelőládát helyeztünk ki, jelenleg 7 pár költéséről van tudomá-

sunk. Réthisasból 4, kerecsenből 5 pár fészkel már, barna kánya állományunk pedig 6 párra tehető. Ismét 2 uhupár költött gallyfészkekben, de 10 helyen találtunk réti fülesbaglyot is fészkelőként.

c) A dél-hansági rekonstrukciók monitorozása

2000-ben készült el a Nyirkai-Hanyban a hansági rekonstrukciók első üteme. Már a rekonstrukció építésének kezdetekor megkezdődött a monitorozási munka. A monitoring magába foglalja a növényzet, a madárvilág, a vízi gerinctelen fauna, a vízminőség és a vízkémiai változások vizsgálatát. A monitorozásban a Szegedi Tudományegyetem Ökológiai Tanszékének és a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság kutatói vesznek részt.

A növényzet vizsgálata elsősorban állandó transzektek (24 db) cönológiai vizsgálataiból, illetve a teljes terület 3 évente elkészülő vegetáció-térképéből áll. A madárvilág vizsgálatát a heti számolásokon keresztül sikerült biztosítani. A vízi gerinctelen makrofauna monitorozása a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer makrozoobenton protokolljának megfelelően történik. A rekonstrukció területén kívül 4 kontroll mintavételi pontot jelöltünk ki mesterséges területeken (tőzgebánya) és természetesen ideiglenesen vízzel borított részeken.

2005-ben elvégeztük az évente szokásos cönológiai és madártani vizsgálatokat. A monitoring eredményeiről egy hazai (III. Természetvédelmi Biológiai Konferencia) és egy külföldi (W3M Conference for Wetlands, Lengyelország) konferencián számoltunk be.

d) A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság védett területeinek általános botanikai monitorozása

A programot 2005-től beolvasztottuk a Natura 2000 területek monitorozásába.

e) A parlagi vipera észak-hansági állományának vizsgálata

A 2001-ben indult kutatási program célja a hansági vipera állomány helyzetének tisztázása, az egykori, ismert és potenciális lelőhelyek felmérése, az állatok fejpajzs mintázata alapján történő egyedi azonosítása. A program keretében rekonstrukciós terv készül az egykori lelőhelyek helyreállítására. A program keretében 2005-ben folytattuk a hansági állomány felmérését és a megtalált példányok egyedi azonosítását a torok- és fejpajzs mintázat alapján. 2005-ben összesen 18 példányt sikerült befogni, az állományviszonyok jelentős megváltozását nem tapasztaltuk. Az eddig ismert elterjedési terület határain kívül 3 példányt sikerült megtalálni. A 2004-ben megalakult a Rákosi Vipera Védelmi Tanács vezetője ez évtől Dr. Kárpáti László igazgató lett. A Tanács munkájában Igazgatóságunk részéről Pellinger Attila ökológiai osztályvezető vesz részt, illetve Dankovics Róbert zoológus (Savaria Múzeum, Szombathely) a monitoring irányítója. A Tanács a 2004-ben elkészült a rákosi vipera megőrzési terv alapján működik, döntött a faj zárt téri szaporítására indult LIFE Projekt egyes részfeladatainak kiterjesztésére a hansági állományra (2006-tól).

f) Egyéb lepke monitoring

A kiemelten és országosan folyó, nemzetközi védeltséget élvező lepkék monitorozása mellett a területen folyik egyéb védett lepkék vizsgálata is. Ezek a munkák főként a Soproni-hegyvidéken, a Szigetközben, a Hanságban a Fertőn és a Fertő-melléki domboson, alkalmi

éjszakai lámpázásos gyűjtésekkel zajlanak. Jelentősebb, újonnan előkerült, védett faj az éjjeli nagy pávaszem (*Saturnia pyri*) volt, mellyel tenyésztési kísérletek is kezdődtek. A nagy szikibagoly (*Gortina borelii lunata*) fajmegőrzési programhoz csatlakozva a legjelentősebb dunántúli sziki kocsord állomány vizsgálata folytatódott Iván térségében.

3.1 táblázat: Kutatás

No.	Kutatási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A kutatást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzések*
1	ECONTACT – Makrofita és makrozoobentosz	-	FHNPI	Elkészült a Mosoni-Duna és környéke élőhely-térképe.	A kutatást az ÉduKöVizIG Phare CBC pályázata finanszírozta.

*2005-ben kutatási keret nem állt a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság rendelkezésére.

3.2 táblázat: Monitorozás

No.	Monitorozási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A monitorozást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzések
1	Élőhelytérképezés (NBmR országos)	0			
2	Védett növényfajok monitorozása (NBmR országos)	290	Takács Gábor (FHNPI)	22 növényfaj lelőhelyeinek felmérése	
3	Cönológiai monitoring (NBmR országos)	360	Bauer Norbert, Keszei Balázs, Takács Gábor (FHNPI)	lásd szöveges részben	
4	Ürgemonitoring (NBmR országos)	50	Váczi Miklós (FHNPI), Takács Gábor (FHNPI)	3 mintavételi hely protokoll szerinti felvételezése a két Igazgatóság területén	
5	Kétéltű-hüllő monitoring (NBmR országos)	0	Szent István Egyetem	Protokoll szerinti felmérés az Őrség, a Kőszegi-hegység és a Hanság területén	TVH szerződés alapján
6	Makroszkopikus vízi gerinctelen (makrozoobenton) monitoring (NBmR országos)	0	Ambrus András (FHNPI), Inari Bt., Juhász Péter	lásd szöveges részben	TVH szerződés alapján
7	Kétéltű-hüllő monitoring (NBmR helyi)	250	Dankovics Róbert (Savaria Múzeum)	Az országos program kiegészítéseként a protokoll szerint készült felmérések a Soproni-hegység, a Pannonhalmi TK és a Hanság területén.	Az országos program kiegészítése
8	Nappali lepke monitoring (NBmR helyi)	200	Ambrus András (FHNPI)	NATURA 2000 fajok potenciális élőhelyein állományfelmérések	Az országos program része
9	Egyéb lepke monitoring	0	Ambrus András (FHNPI)	lásd. szöveges részben	
10	Erdővédelmi monitoring (Szigetköz-	1100	NyME Erdővédelmi Inté-	lásd. szöveges részben	

No.	Monitorozási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A monitorozást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzések
	monitoring)		zete		
11	Társas rovarok monitorozása (Szigetköz-monitoring)	700	SZTE Ökológiai Tanszék	lásd. szöveges részben	
12	Talajzoológiai monitoring (Szigetköz-monitoring)	300	Traser György	lásd. szöveges részben	
13	Vizes élőhelyek monitoringja (Szigetköz-monitoring)	300	Inari Bt.	lásd. szöveges részben	
14	Vízimadárállományok monitoring vizsgálata	0	FHNPI, NyME	lásd. szöveges részben	
15	Ritka és telepesen fészkelő madarak monitoringja	200	FHNPI	lásd. szöveges részben	
16	A dél-hansági rekonstrukciók monitorozása	0	Margóczi Katalin (SZTE), Takács Gábor, Ambrus András, Pellinger Attila (FHNPI)	lásd. szöveges részben	
17	A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság védett területeinek általános botanikai monitorozása	1100		lásd. szöveges részben	
18	A parlagi vipera észak-hansági állományának vizsgálata	300	Savaria Múzeum, Kenyeres Zoltán	lásd. szöveges részben	
19	Invázió növényfajok irtására tett kezelési kísérletek	0		lásd. szöveges részben	A program 2005-ben források hiányában nem működött
20	A természetvédelmi kezelések hatása a	0	FHNPI, Kaposvári Egyetem, BDTF, egyéb kuta-	lásd. szöveges részben	

No.	Monitorozási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A monitorozást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzések
	Fertő-menti gyepek élővilágára		tók		
21	Tájtörténeti kutatások	0			A program 2005-ben források hiányában nem működött
22	A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság kiemelt jelentőségű védett területeinek részletes vizsgálata	0			A program 2005-ben források hiányában nem működött

4. Kezelési tevékenység

4.1 Kezelési tervek

2005-ben elkészült a Nagycenki hársfasor TT természetvédelmi kezelési terve és a helyi egyeztetések is lezárultak. A teljes anyag felterjesztésre került jogszabályi kihirdetésre. A Soproni Botanikus kert TT , a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet és a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet bővítése I. esetében elkészült a kezelési terv tervezete, jelenleg a TvH belüli egyeztetés történik.

4.1 táblázat: Kezelési tervek

A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció (+,-)	Részletes természetvédelmi kezelési terv (+,-)	"C" fejezet, jogszabály melléklete (+,-)
Fertő-Hanság Nemzeti Park	23587	+	+	+
Fertő-Hanság Nemzeti Park bővítése	149	+	+	+
Szigetközi TK és bővítése	15488	+	+	+
Pannonhalmi TK	7052	+	+	+
Pannonhalmi TK bővítése I.	627	+	+	+
Pannonhalmi TK bővítése I.I	40	-	-	-
Soproni TK	4905	+	+	+
Soproni TK bővítése I.	156	+	+	+
Nagycenki Hársfasor TT	12	+	+	+
Pannonhalmi Arborétum TT	11	+	+	+
Soproni Egyetem botanikus kert TT	17	+	+	+
Ikva-patak menti TT (tv)	18	+	+	+
Liget-patak menti TT (tv)	27	+	+	+
Iváni szikések TT (tv)	71	+	+	+
Bécsi-domb TT (tv)	8	+	+	+
Várbalogi héricses TT	50-	-	-	-
Ebergőci láprét TT	49	-	-	-

4.2 Élőhely fenntartás

Fertő-parti szikések

Az Igazgatóság saját állatállományával és gépeivel végzi a szikes gyepek kezelését. Az élőhely-kezelés célja a szikes vegetáció fenntartása, az elnádásodás megakadályozása. A mély fekvésű területeken kialakuló sekély vízborítás kedvez a nádas terjedésének, ez csak rendszeres legeltetéssel és kaszálással akadályozható meg.

A Lászlómajor és Hegykő közötti területreszen komoly problémákat okoz az adventív ezüstfa terjedése, amely a 80-as években csökkenő mértékű tendenciát mutató kaszálás és legeltetés következménye. A becserjésedés felszámolása több mint 10 évvel ezelőtt kezdődött meg. 2005-ben a korábban letisztított területeken a sarjak felverődésének megakadályozására törekedtünk.

A fertőparti gyepterületek kezelésének célja az elgyomosodás, a beerdősülés és az elnádásodás elleni védekezés.

Észak-Hansági gyepek

A hansági területeket az elmúlt években az elgyomosodás veszélye fenyegette, mivel csökkent a széna iránti kereslet. 2005-ben a hansági gyepeket az Igazgatóság saját eszközparkjával kezelte és a szénát az állatállomány téli etetésére használta fel.

Megkezdjük a parlagi vipera ismert és potenciális élőhelyeként ismert, Pintér-Hany aranyvesszővel és náddal borított gyepterületeinek rekonstrukcióját is. Ennek keretében 170 ha-on történt évi kétszeri szárazzás.

Dél-Hanság

A Király-tó környéki gyepterületeken 2005-ben az Igazgatóság saját állatállománnyal – bivaly (250 egyed) és magyar szürke szarvasmarha (181 egyed) – legeltetett. A dél-hansági kaszálóréteket az Igazgatóság saját eszközparkjával biztosította.

Szigetközi Tájvédelmi Körzet gyepterületei

A Szigetközi Tájvédelmi Körzet gyepterületein a kezelések célja az elgyomosodás, a beerdősülés és az elnádásodás elleni védekezés. A Szigetközi Rehabilitáció keretében minden évben folyik a mentett oldali mocsárrétek kezelése. A területeken a vízpótló rendszerrel biztosítjuk a megfelelő vízellátást, illetve kaszáltatjuk és szárazúozzuk a területeket. A rehabilitáció keretében 2005-ben mintegy 75 hektáron folyt kaszálás és szárazúozás.

A további saját kezelésű területek kaszálását vállalkozóval végeztettük 125 ha területen és a szénát értékesítettük

Pannonhalmi Tájvédelmi körzet gyepterületei

A Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet gyepterületei kezelésének célja az elgyomosodás, a beerdősülés és az elnádásodás elleni védekezés. A területek kezelését 2005-ben haszonbérletbe adással oldottuk meg (93 ha).

Fertői nádasok

A Fertő menti nádasok kezelését haszonbérletbe adással oldottuk meg 2005-ben. A területkezelés fő célja a nádas további terjeszkedésének megakadályozása, a part menti gyepterületek rovására (96 ha). A Fertő-meder nádas állományaira vonatkozó nádaratási joggal kapcsolatos jogvita alakult ki a kezelők (Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság és Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság) valamint a Fertő-tavi Nádgazdasági Rt közt. A bírósági eljárás jelenleg is folyik. Igazgatóságunk célja az Rt vitatott szolgalmi jogának törlése, mert a jelenlegi helyzet nem szolgálja a természetvédelmi érdekeket.

Tóközi nádasok (Fehértó, Barbacsi-tó)

A tóközi nádasok kezelését haszonbérletbe adással oldjuk meg, kivéve a gémtelep és környezetének területét. A területkezelés célja a tavak vízminőségének védelme. 2005-ben összesen 6 ha terület került haszonbérbe adásra és kezelésre.

4.2 táblázat: Élőhely fenntartás

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Fenntartás célja - fő beavatkozások/kezelések
1	Soproni TK	74	gyep	kaszálás, beerdősülés elleni védelem
2	Szigetközi TK	153	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
3	Pannonhalmi TK	93	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
4	Dél-Hanság	1182	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
5	Észak-Hanság	871	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
6	Tóköz	489	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
7	Tóköz	20	nádas	nádaratás, nádas fenntartása
8	Fertő (NY)	257	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
9	Fertő (NY)	25	nádas	nádaratás, nádas fenntartása
10	Fertő (K)	1412	gyep	kaszálás és legeltetés, szikes gyep fenntartása
11	Fertő (K)	72	nádas	nádaratás, nádas fenntartása

4.3 Élőhely rehabilitáció

Fertői nádasok vízutánpótlását biztosító csatornarendszer kotrása

A Fertő-tó vízszintjének az elhúzódó aszály miatt már állandósuló tartósan alacsony nyári vízállás következtében a nyílt víztől távolabb eső nádasokba nyáron már nem jut be az oxigéndús víz az öblözetekből, pangóvizek alakulnak ki és a nádas megritkul. A víznek a nádasok belső részeire jutását a 50-es években kialakított 250 kilométer hosszúságú csatornarendszer depóniái akadályozzák. Ezt, a nád kiszállításra létrehozott csatornarendszert már hosszú ideje nem használják. 2001-2003 között megkezdtük a főcsatornák kotrását azért, hogy a víz bejuthasson a nádasba. Ezt olyan módon végeztük el, hogy a depóniát 50 méterenként átvágva a víz beáramolhasson a belső nádas állományokba is. 2005-ben Igazgatóságunk támogatásban (KvVM – TvH,) részesült, amiből megkezdődhet a teljes hazai csatornarendszer rekonstrukciójának tervezése.

A mekszikópusztai szikes élőhelyrekonstrukció

Az 1989-től megvalósított mekszikópusztai elárasztások üzemeltetése a kezelési tervben foglaltak szerint folyik. Az elárasztások vízellátása a Fertőből történik, a Hanság-főcsatornán és a Csempész-csatornán lévő zsilipeken keresztül. 2005-ben a Hanság-főcsatorna bal parti területek (Borsodi-dűlő) kerültek elárasztásra. A csapadékos tavasz miatt a jobb parti területeken is viszonylag sokáig megmaradt a hóolvadás utáni vízborítás. A költési időszakot követően, amikor a terület már kiszáradt, kaszáltunk és rackával legeltettük a nádasodás ellen. Az elárasztásra nem kerülő szikeseket ez évben szürkemarhával legeltettük.

2005-ben az elárasztásokon 20 pár gulipán és 25 pár gólyatöcs fészkel eredményesen. Kedvezően alakult a nyári lúd állomány szaporulata is.

Nyirkai-Hany élőhelyrekonstrukció

A 2000 őszén megindult kivitelezési munkálatok keretében 2001 március közepén az első (88 ha), április elején a második (119 ha), októberben a harmadik kazetta (216 ha) is feltöltésre került. A már elárasztott területekszeken 2001-ben megkezdtük a vízi növényzet és a halak betelepítését. 2002 óta már a teljes terület üzemel vegetációs időszakban. 2005-ben a vízjogi engedély tartalma szerint végeztük a vízkormányzást. Vízkorlátozás nem volt. Folytatódott a monitorozás.

Fészkel sok olyan madárfaj, amelyek számára a Dél-Hanságban korábban nem voltak költésre alkalmas területek. Gyarapszik a nyári lúd (*Anser anser*), üstökös réce (*Netta rufina*), a cigányréce (*Aythya nyroca*) és a szerecsensirály (*Larus melanocephalus*) állománya. Fészkelő fajként megjelent a nagy kócsag (*Egretta alba*), költ többek között a vörös gém (*Ardea purpurea*), a bölömbika (*Botaurus stellaris*) és a barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) és a küszvágó csér (*Sterna hirundo*). 2005-ben fészkel első ízben kanalasgém (*Platalea leucorodia*) a területen.

Osli-Hany - Királytó élőhelyrekonstrukció

A Nyirkai-Hanyhoz hasonló vizes élőhelyrekonstrukció tervezése vízjogi engedélyezési állapotban van. A program megvalósítására LIFE pályázatot nyújtottunk be, melynek elsődleges célja – a pályázat szellemének megfelelően – a tőzeges területen a már/még meglévő értékek megtartása mellett a lassú, fokozatos, talajvíz tükör emelésén keresztül érvényre jutó árasztás segítségével az egykori élőhelyek, ökológiai folyamatok és adottságok rehabilitálása. A pályázat egyik, nagyobb térséget érintő, megcélzott feladata a Mosoni-Duna felől történő víz betáplálás elvi és gyakorlati megvalósíthatósági tanulmányának elkészítése. Ezáltal a Rába – Kis-Rába vízrendszer vízkivételi terhelése csökkenthető lenne, továbbá jobb vízminőségű vizet lehetne elvezetni a rekonstrukciók területére. A LIFE pályázat nem kapott támogatást, ezért átdolgozva újbóli beadását tervezzük.

Kistóalmi láprét gyeprekonstrukciója

2005-ben is folytatódott a láprét rekonstrukciója. A korábbi avarfelhalmozódást csökkentő intézkedések után megkezdődött a nád visszaszorítása a területen. 2005-ben alternáló, gépi tolókaszával 2 ha terület júliusi kaszálása történt meg a rét legértékesebb részén.

4.3 táblázat: Élőhely rehabilitáció

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések
1	Mekszikópusztai szikesek	150	szikes	A mekszikópusztai szikes élőhelyrekonstrukció. Elárasztások, kaszálás, legeltetés.
2	Nyirkai-Hany élőhelyrekonstrukció	423	láp, mocsár	Elárasztás, növénytelepítés, haltelepítés.
3	Osl-Hany - Királytó élőhelyrekonstrukció (tervezett)	1362	láp, mocsarak	Elárasztás, növénytelepítés, haltelepítés. (engedélyezési terv)
4	Kistómalmi láprét	2	láprét	Nád visszaszorítása

4.4 Fajvédelem

Hagymaburok kosbor (*Liparis loeselii*) és lápi hízóka (*Pinguicula vulgaris*)

A két fajnak egyedül a Kistómalmi lápréten van ismert előfordulása az Igazgatóság területén. Mindkét faj az elmúlt 10 évben a kipusztulás szélére került a területen. A hagymaburok állománya általában 10-25 tő körül alakult, a lápi hízókának 1993-ban volt utoljára ismert előfordulása. Az Igazgatóság 1997-ben készítette el a láprét botanikai felmérését és ennek alapján kezdődött meg a terület kezelése.

Az első két évben a rét középső részének téli leégetését végeztük el, majd 2000-ben és 2001-telén kaszálással, majd gereblyézéssel távolítottuk el az elhalt szerves anyagot a területről. A beavatkozás eredményeképpen a hagymaburok populációja kezdetben gyors növekedést mutatott és újra megtaláltuk a lápi hízókát. Az elmúlt két évben a hagymaburok kosbor nem hajtott ki, ennek okát egyelőre nem ismerjük, míg a lápi hízóka állománya 2005-ben 96 tőre növekedett. A hagymaburok kosbor esetében csírázási kísérleteket végeztet az ELTE Biológiai Intézete a gombapartner meglétének tisztázása érdekében. A vizsgálatok még nem zárultak le.

Pókbangó (*Ophrys sphecodes*)

A pókbangó fertő-menti élőhelyén a tavaszi időszakban elkerítéssel biztosítjuk a lelőhely védelmét, majd a termések beérése után a területet szürkemarhával legeltetjük. A 2004-es vizsgálatok szerint az alkalmazott kezelés megfelelő, de az elmúlt évek szárazsága miatt az állomány stagnál, illetve enyhe csökkenést mutat. A csapadékhiány az egyedek méretében is mutatkozik, a korábbi évek 10-15 cm magas példányai helyett 4-10 cm magasak az egyes egyedek. 2005-ben tovább csökkent az egyedszám és a növényeken megjelent egy ormányos bogár faj, amely rágásával komoly károkat okozott.

Méhbangó (*Ophrys insectifera*)

A Szigetközben 2005-ben is folytatódott a Lóvári-erdőben ismert állomány élőhelyének rehabilitációja. Az élőhelyre telepített nemes nyaras korábban (2001) levágásra került, illetve folyamatosan végezzük a bolygatás miatt megjelent veresgyűrűs som irtását. 2005-ben új állomány is előkerült a Győrújbarát melletti Tokaj és Józán-völgy területén. A jelenleg nem védett terület védetté nyilvánítási eljárást Igazgatóságunk elindította.

Visszatelepített vízinövények helyzete a Dél-Hanságban

A Nyirkai-Hanyi rekonstrukció területére telepített, a Hanságból korábban kipusztult sulyom helyzete már 2004-re stabilizálódott, 2005-ben pedig már mintegy 4-500 m²-nyi területet borított. Az egyes gerinctelen fajok szempontjából fontos kolokán betelepítése szintén sikerrel járt. Az élőhely-rekonstrukció és a Fövenyes-tó területén stabil állományok alakultak ki. Ki kell emelni a rekonstrukcióba betelepített közönséges rence állományát. 2005-ben a rence állománya egyelőre nem ismert okok miatt lecsökkent és csak a zárt öblökben maradt meg.

Rákosi vipera védelmi program

A populáció védelme és az élőhelyek háborítatlanságának biztosítása miatt pontos állománybecslést lehetővé tevő felmérés hosszú ideje nem volt. Ezt 2001-ben és 2002-ben megkezdtek, a potenciális élőhelyek felmérésével összekötve. Új, korábban nem ismert előfordulási helyet találtak 2002-ben, amelyet a vaddisznó elleni védelem miatt villanypásztorral kerítettünk be. A két elkerített élőhely kezelését, illetve a védőrendszer karbantartását 2005-ben is folytattuk. A faj védelmére az egyik ismert élőhelyen 5 ha-t lekaszáltunk, a másik élőhely-foltban 6 ha-t – a teletőhelyet nem – 50 db rackával legeltettük júliustól novemberig. Az állomány hatékonyabb védelme érdekében LIFE pályázatban működünk közre az érintett nemzeti park igazgatóságokkal és társadalmi szervezetekkel.

Lápi póc (*Umbra krameri*)

A faj ismert élőhelyei az elmúlt másfél évtizedben aszály és víz elterelés miatt egy, vagy több alkalommal részben vagy egészben kiszáradtak. A 2003-ban az Észak-Hanságban, addig nem ismert új élőhelyen megtalált fajt azóta újabb helyekről nem sikerült kimutatni. A faj direkt fajvédelmi program megindítását igényli, melynek előkészítése 2004-ben el is kezdődött. Jelenleg az érintett nemzeti parkok és külső szakemberek részvételével, külső szakember koordinálásával egy LIFE projekt kidolgozása van folyamatban.

Az Osl-Hany élőhely rekonstrukciós LIFE pályázatban szintén szerepel a faj védelmének kérdése, a tervezet azonban nem nyert támogatást 2005-ben.

Békamentés a fertőparti közúton

Az 1987-ben megkezdett program keretében 2001-ben elkészült a leginkább veszélyeztetett útszakasz békaalagút-terelő rendszere, amely lehetővé teszi, hogy a tavasszal és ősszel vonuló kételtű- és hullőpopulációk emberi beavatkozás nélkül jussanak át az úttest alá beépített átkelőhelyeken. 2002-ben ennek a rendszernek a tovább építésére elkészültek a tervek, amelyek megvalósítására 2003 tavaszán került sor (175 m hosszúságú terelő megépítésével). Kibővítését folyamatosan tervezzük. A rendkívüli szárazság miatt a vonulás intenzitása 2001-2005-ben igen alacsony volt, ami az elhúzódó aszálynak tulajdonítható tartósan alacsony vízállás miatti gyenge szaporodási eredményekre utal. A 2005/2006-os tél első felében a viszonylag nagyobb mennyiségű lehullott csapadék következtében némileg megemelkedett a tó vízszintje és az előrejelzések szerint ez a tendencia folytatódik 2006 elején is.

Ragadozómadár védelem

Az Igazgatóság működési területén számos veszélyeztetett ragadozó-madár faj fészkel 2005-ben.

A folyamatos monitoring tevékenységnek köszönhetően a korábbiaknál pontosabb képet kaptunk a barna kánya, rétisas, parlagi sas, kerecsensólyom és a kék vércse fészkelő állományáról.

A tárgyév nagy eredménye, hogy a 4 pár rétisas mellett fészkelőként jelent meg a parlagi sas is, sikerrel repítve 2 fiókát, egyikük műholdas adóval is fel lett szerelve. Ez az eredmény azonban nem jöhetett volna létre a gazdálkodókkal történt rendszeres kapcsolattartás és egyeztetés nélkül.

Tovább növekedett a kerecsensólyom állomány – jelenleg 5 pár – ami részben a műfészek kihelyezési programnak köszönhető. A védelem hatékonyabbá tétele érdekében partnerként csatlakoztunk az év végén beadott „Kerecsen sólyom védelem a Kárpát-medencében” c. LIFE pályázathoz.

Sikerült felmérni a működési területünk barna kánya (5 pár) és kék vércse (7 pár) állományát is, egyúttal megtenni az egyes fészkelőhelyek védelme érdekében szükséges lépéseket is – utóbbi faj számára összesen 45 db új fészkelő ládát is kihelyeztünk.

Az eddigiekhez hasonlóan folytattuk a színes gyűrűs jelölési programokat a rétisas és a fekete gólya esetében, ily módon egyre több adatot gyűjtve e fajok egyedeinek vonulásáról, kóborlásáról.

Fészkelő vízimadarak védelme

A mekszikópusztai és a dél-hansági (Nyirkai-Hany) vizes élőhelyrekonstrukciók a vízimadár-fajok jelentős fészkelőhelyeivé váltak. A két terület eltérő jellege a fészkelő faunában különbségeket is eredményezett, de közelségük miatt számos tekintetben hasonlóak, azonos élőhely- és fajvédelmi problémákkal. 2005-ben a megfelelő mennyiségű és minőségű víz biztosítása nem jelentett nehézséget a Hanságban. Mindkét élőhely közös problémája az invázív predátorok túlszaporodása (róka és szürkevarjú), amely ellen vadászati eszközökkel lépünk fel, együttműködve más vadgazdálkodókkal. 2005-ben a hansági sirálytelepben vándorpatkány kártételét tapasztaltuk. Az eredmények szempontjából kiemelkedő jelentőségű a nyári lúd (20 pár), vörös gém (30 pár), nagy kócsag (3 pár), kanalgém (11 pár), bakcsó (17 pár) és szerecsensirály (15 pár) megtelepedése a Nyirkai-Hanyban. A kárókatona állománya 130 párra emelkedett.

Hód visszatelepítés

A WWF magyarországi és ausztriai szervezetei által a Kisalföldre is visszatelepített hód állománya folyamatosan növekszik. A visszatelepített hódokat folyamatosan figyelemmel kísérjük a Hanság folyóin, illetve tavai közelében, elsősorban a Szigetközben, a Király-tón, a Rábcán és a Hanság-főcsatormán. A kisalföldi állomány ma hazánkban a legerősebb, kiemelkedik a szigetközi populáció, amely a Duna felső szakaszáról spontán bevándorló és megtelepedő példányokból származik, és mintegy 80 családra tehető. Megjelentek hódok az Ikván Petőháza térségében, ez a faj legnyugatabbi előfordulása, ami terjeszkedésére utal. Szórványosan kártételét is észleltük (gátak átfúrása, erdősítésekben okozott rágások).

Fehér gólya védelem

Az illetékességi terület gólyaállománya kismértékű növekedést mutat. 2005-ben 280 fészek volt ismert, ebből 198 volt lakott. A veszélyeztetett fészkek áthelyezését, tartóra emelését folyamatosan végezzük a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettel és az áramszolgáltató EON-nal együttműködve. Ehhez rendelkezünk saját forrásból és központilag legyártott fészektartó kosarakkal, amelyekkel igény szerint ellátjuk az együttműködő partnereket. 2003-ban kötöttünk együttműködési megállapodást az ÉDÁSZ Rt-vel az elektromos hálózat tartóoszlopain fészkelő állomány védelme érdekében, amely 2004-től sikeresen működött. A jogutód EON-nal és a természetvédelmi hatósággal közös együttműködési megállapodás kidolgozása folyamatban van, ezt a megváltozott tulajdonos, illetve a hatóság és a természetvédelmi kezelő szétválása indokolja.

Tűzokvédelem

A Mosoni-sík tűzokállományának (170-200 példány) védelme érdekében a teljes területet Natura 2000 területté kijelöltük, 2003-tól pedig a kidolgozott program szerint bekerült az agrárkörnyezetvédelmi program által támogatott területek közé. Az in situ védelemben együttműködünk a Nyugat-Magyarországi Egyetem Vadgazdálkodási Intézetével és a területen gazdálkodó Lajta-Hanság Rt.-vel. Partnerszervezetként részt veszünk a tűzok védelmére indult LIFE projektben. Előkészítés alatt áll egy INTERREG III. pályázat szlovák partnerszervezetekkel.

Hangyaboglárka védelem

A fertő-parti, hansági, soproni, szigetközi és répce-menti vérfüves lápréteken 2002-ben megkezdődött, majd 2005-ben is folytatódott a hangyaboglárkák, a vérfübgoglárka (*Maculinea teleius*) és zanótboglárka (*Maculinea nausithous*) állományainak felmérése. A populációk abundancia értékei, rajzásdinamikai paraméterei, az élőhelyek jelenlegi állapota és az eddigi kezelések hatásai kerültek felmérésre. Az ismert ökológiai igények alapján az egyes területekre specifikus kezelési eljárások (pl. kaszálási rend) kerültek kidolgozásra és alkalmazásra.

Szitakötő védelem

A lápi szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*) fertői, hansági és szigetközi állományainak és a faj számára alkalmas potenciális élőhelyek felmérése folyamatban van, 2002-ben és 2003-ban több új, eddig ismeretlen tenyésző állományt sikerült beazonosítani. 2005-ben Fertőhomokon sikerült igen jelentős állományt feltérképezni, egy régi tőzegbánya és a környezetében kialakult télisásos kisvizes területek kisvizein. Megjegyzendő, hogy a lápi szitakötő nagy állományai által kedvelt élőhelyek általában a lápi póc által is lakottak, így a fertőhomoki terület potenciális élőhelyként számításba vehető (a lápi póc rég kipusztult a Fertőből).

A díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) egyes populációinak felmérése szintén zajlott 2005-ben is, a Natura 2000 területek kijelölésének pontosításával párhuzamosan. A fertőhomoki vizes élőhely mozaik-komplexum egyik eleme, egy áramló kisvízfolyás ad otthont a faj jelentős állományának, melynek felmérése sikeres volt ebben az évben. Mivel a faj jórészt a védett területeken kívüli kisvízfolyásokon tenyészik, ezért rendkívül fontos a külön védelmi program kidolgozása a Víz Keret Irányelv követelményeivel összefüggésben. Így a kisvízfolyások vízgazdálkodási, kotrási munkáinak viszonylatában, különösen a saját kezelésű csatornák esetében, a megfelelő fenntartási munkák kiviteli módjának és ütemezésének összeegyeztetése igen fontos az élőhely megőrzés célkitűzéseivel.

A hegyi szitakötő (*Cordulegaster heros*) Soproni-hegyvidéken lévő populációjának monitorozása 2005-ben is folytatódott. A népesség fenntartása érdekében a hegyvidéki patakok vízgyűjtőjén alkalmazott erdőgazdálkodási munkák intenzitása és ütemezése, valamint a vízügyi beavatkozások tekintetében irányelvek és korlátozások fognak megfogalmazásra kerülni.

A folyami szitakötők (*Gomphidae*) állományai az igazgatási területen a Szigetköz (Mosoni-Duna), Rába, Kis-Rába és a Répce mentén élnek. Megőrzésükkel kapcsolatosan a Víz Keret-Irányelv előírásait kell alkalmazni, vagyis fennmaradásuk a vízfolyások jó ökológiai állapotának elérésétől függ. Ezt az állapotot 2015-ig (vízminőségi és biológiai értelemben egyaránt) el kell érni, de az adminisztratív eszközök jelentős része nem a természetvédelem kompetenciájába tartozik.

4.4 táblázat: Fajvédelem

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajvédelmi terv (+,-)*	Védettség fo-ka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Parlagi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>)	+	fv, Natura 2000	Élőhely bekerítése villanypásztorral, állományfelmérés, kaszálás.
2	Hagymaburok kosbor (<i>Liparis loeselii</i>) és Ládi hízóka (<i>Pinguicula vulgaris</i>)	x	fv, Natura 2000	Kaszálás, gereblyezés, égetés
3	Békamentés a fertőparti közúton	-	v	Békaalagút és ezeket összekötő terelőrendszer kiépítése Fertőboz és Hidegség között.
4	Ürge (<i>Citellus citellus</i>)	-	Natura 2000	A péri repülőtér veszélyeztetett ürgeállományának áttelepítése a Fertő-Hanság Nemzeti Park védett területeire.
5	Ragadozómadár védelem	-	fv, Natura 2000	Műfészkek kihelyezése, téli etetés, fészkek őrzése.
6	Hód visszatelepítés	-		Korábban visszatelepített állomány monitoringja.
7	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	+	fv, Natura 2000	Veszélyeztetett fészkek áttelepítése, magasítóra emelése.
8	Túzok (<i>Otis tarda</i>)	+	fv, Natura 2000	Natura 2000 terület kijelölése, ÉTT terület kijelölése, monitoring. Kapcsolattartás és szaktanácsadás a gazdálkodó felé.

* Van (+); Nincs (-); Fajvédelmi/kezelési terv kidolgozása a cél (x)

** Védett(V)/fokozottan védett(FV); Natura 2000, illetve nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozik (Berni, Bonni, CITES)

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajvédelmi terv (+,-)*	Védettség fok****	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
9	Hangyaboglárka védelem (<i>Maculinea teleius</i> és <i>Maculinea nausithous</i>)	x	Natura 2000	Állományok és potenciális élőhelyek felvétele, élőhely preferenciák, ökológiai igények felderítése, a szükséges kezelési eljárások (kezelési útmutatók) kidolgozásához. (Natura 2000)
10	Szitakötő védelem: lápi szitakötő (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)	x	Natura 2000	Állományok és potenciális élőhelyek felvétele, élőhely preferenciák, ökológiai igények felderítése, a szükséges kezelési eljárások és élőhely létesítési paraméterek kidolgozásához. (Natura 2000)
11	Szitakötő védelem: díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>)	x	Natura 2000	Kisvízfolyások felmérése a faj állományainak potenciális és aktuális előfordulásának megállapítására. Kezelési elvek meghatározása a kisvízfolyásokra (Natura2000 és Víz Keret Irányelv)
12	Szitakötő védelem: hegyi szitakötő (<i>Cordulegaster heros</i>)	x	fv, Natura 2000	Kezelési eljárások kidolgozása a faj potenciális és aktuális populációinak védelme érdekében. (Natura2000 és Víz Keret Irányelv)
13	Szitakötő védelem: folyami szitakötők (<i>Gomphidae: Ophiogomphus cecilia, Stylurus flavipes</i>)	x	Natura 2000	Állományok monitorozása, az összes potenciális élőhely felvétele.(Natura2000 és Víz Keret Irányelv)

* Van (+); Nincs (-); Fajvédelmi/kezelési terv kidolgozása a cél (x)

** Védett(V)/fokozottan védett(FV); Natura 2000, illetve nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozik (Berni, Bonni, CITES)

4.5 Saját állatállomány

Az Igazgatóság a kezelésében lévő gyepterületeket elsősorban saját állatállománnyal hasznosítja, legeltetéssel, illetve az állatok részére történő szénakészítéssel. A magyar szürke szarvasmarha, rackajuh és bivaly állomány országosan is jelentős tényezővé vált. 2005-ben továbbra is növeltük az állományt és javítottuk a tenyésztői munkát.

Magyar szürke szarvasmarha:

Az általunk rekonstruált, nagy testű, e vidékre jellemző uradalmi típust tenyésztjük. A mennyiségi és minőségi fejlesztés mellett 2005-ben elkezdtük egy tenyészbika nevelő telep létrehozását.

Bivaly:

Az országosan második legnagyobb bivalygulyával főleg a hansági mocsaras területeket hasznosítjuk.

Racka:

Az országosan második legnagyobb egyedszámú racka juhnyájjal a fertő menti szikes réteket és ürge élőhelyeket, valamint a rákosi vipera egyes élőhelyeit tartjuk karban. A jövőben a létszám növelése elsőrendű fontosságú.

Baromfi:

2005-ben elkezdtük az őshonos tyúkfajták tenyésztését, génrezervációs okból, bemutató jelleggel. Szeptemberben 196 db előnevelt csirkét vettünk a felszámolás alatt lévő gödöllői Kisállattenyésztő és Takarmányozási Kutatóintézetből.

Fontos megoldandó probléma az állatgondozói létszám növelése és bérszínvonaluk emelése.

4.5 táblázat: Saját állatállomány

Faj	Fajta	Egyedszám
Szarvasmarha	Tehén	499
	Tenyészbika	10
	Üsző	248
	Választási üszőborjú	152
	Választási bikaborjú	47
	Hízó bika	16
	Ökör	4
	Összesen:	906
Bivaly	Tehén	83
	Üsző	32
	Választási üsző borjú	33
	Választási bika borjú	34
	Hízóbika	17
	Összesen	199
	Juh /Racka/	Anyajuh
	Tenyészkos	15
	Jerke toklyó	278
	Kos toklyó	9
	Összesen:	778
Ló	Kanca	5
	Összesen	5
Sertés		
Őshonos baromfi		122
Mudi		3
Komondor		3
Anyakecske		0

4.6 Vadászterületek

A Fertő-tavi, 103800 kódszámú, természetvédelmi és génmegőrzési célú különleges rendeltetésű vadászterület teljes egészében állami tulajdonban áll. Kezelői az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (56 %), a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság (44 %). Vadászatra jogosult a FHNPI.

Személyzet:

A fővadásszal együtt 8 fő hivatásos vadász látta el 2005 év folyamán a vadgazdálkodással, vadászattal kapcsolatos teendőket. Jelenleg mindegyikük az őrszolgálat tagja, és az itt ellátott munkája mellett működik közre a munkában. Az év során ezzel a konstrukcióval teljes körűen megoldott volt a vadgazdálkodási feladatok ellátása. Az év folyamán megjelent és érvénybe lépett 7/2005 (11.4.) FVM rendelet előírásainak értelmében a szakszemélyzet 4 tagja képesített vadhúsvizsgálói minősítést szerzett.

Gazdálkodás:

A területen sportvadászat, vadásztatás 2005-ben sem volt. A természetvédelem érdekében szükséges állományszabályozó beavatkozásokat a hivatásos vadászok, és a NP alkalmazásában álló 4 fő felsőfokú és 4 fő középfokú vadgazdálkodási szakképzettséggel rendelkező munkatárs végezte el. Ez a tevékenység a vaddisznó, a róka és az egyéb dűvad állományának apasztására irányult. A vaddisznó állomány apasztása részben élővad befogással, részben fegyveres lesvadászattal valósult meg. A vadászható ragadozók - kiemelten a róka – állományának apasztása fegyveres vadászattal történt, elsősorban a természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű területekre (élőhely-rekonstrukció) koncentrálnak. Ezeknek eredménye 2005 naptári évre vonatkoztatva: (a vadgazdálkodási év III. 1-től II. 28-ig tart) 40 lőtt vaddisznó, 14 befogott vaddisznó, 18 róka, 3 nyest, valamint 6 öz hasznosítása a NP vadászati jogosultságában álló területen. Mivel decemberre a tervezett 50 db vaddisznó hasznosítása megvalósult, a vadászati hatóságnál kezdeményeztük a vadgazdálkodási tervszám emelését tíz darabbal.

Társas vadászat, vízivad vadászat továbbra sem volt a területen. A számunkra kiemelt jelentőségű területeken a szomszédos vadgazdálkodókkal együttműködve rendszeresen kotrék vadászatot folytatunk. A vaddisznó élővadvad befogása továbbra is három üzemelő befogóval történt. Az élővadbefogás e vadászterületen történt bevezetése óta eddig összesen 117 vaddisznó került befogásra. A vaddisznók ládázás után a Kisalföldi Erdőgazdaság Rt. disznóskertjébe kerülnek Göbösmajorba. A rövid távú, természetes mozgáskörzeten belüli szállítás előnye, hogy az állatokat nem Igazgatóságunknak kell karanténozni, így mentesülünk ennek nem lebecsülendő költségeitől.

Az elejtett rókák (kóbor macskák, kutyák), valamint az elütött, dögön talált szörmés ragadozók tetemeit az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően összegyűjtjük, hűtőben tároljuk, majd átadjuk a Szent István Egyetem Vadgazdálkodási és Vadbiológiai Tanszékének munkatársainak, akik táplálkozásbiológiai vizsgálatokat végeznek rajtuk. Az eredményeket évente megjelentetik az FVM által támogatott „Emlős ragadozók monitoringja” című kiadványban.

Az év folyamán sikeresen pályáztunk 1 ha vadföld létesítésére „A vadászható állatfajok természetes állományának és azok élőhelye megőrzésének, védelmének támogatására” címmel meghirdetett támogatásra. A vadföld létesítésének célja a természetvédelmi szem-

pontból kiemelten fontos élőhely-rekonstrukció és a fészektelepek környékéről a vaddisznó állomány elvonása, illetve apasztásának megkönnyítése a nyári teljes fedettségű vadászterületen.

A vadászterülethez közvetlenül kapcsolódó osztrák oldali – szintén nemzeti parki kezelésű – vadászterületen közreműködtünk egy vaddisznóbefogó felállításában és beüzemelésében.

Az 56/2005. (VI. 25.) FVM rendelet 18.§ (1) bekezdése alapján 2005. aug. 15-től az ólom-sörét alkalmazását a vadászterületen megszüntettük. A vadászati hatóság 602-14/2005 sz. határozatával e tárgyban vadgazdálkodási üzemtervünket is módosította.

Tervek:

A vaddisznó, és a rókaállomány további intenzív apasztása. Újabb vadgazdálkodási berendezések felállítása nem célszerű, a meglévők felújítása, karbantartása azonban fontos.

4.6 táblázat: Vadászterületek

No.	Vadászterület megnevezése (ahol az igazgatóság a vadászatra jogosult)	Kiterjedése (ha)
1	Fertő-tavi természetvédelmi és génmegőrzési különleges rendeltetésű	9020
Összesen:		9020

4.7 Halászati vizek

Igazgatóságunk a Hanság Tóköz nevű területén két fokozottan védett vízterületen, a Fehértavon és a Barbacsi-tavon rendelkezik halászati haszonbérlettel. 2005 év során a két vízterben halászati tevékenységet nem végeztünk.

A Fertő-tó teljes magyarországi részének halászati haszonbérletével 2004. július 1. óta rendelkezünk.

2005. évben 9 fő őstermelő halász számára bocsátottunk ki területi engedélyt halászati tevékenység folytatására. A halászok három darab háromfős halászbokor keretében folytatták tevékenységüket. A négy halászati kerületből a fokozottan védett Madárvárta-öböl kerületet lezárva tartottuk, ott halászati tevékenységet nem folytattunk.

Az év első hetére elkészültek a 2005. évi horgász területi engedélyek. Ezeket azonnal eljuttattuk az érintett horgászegyesületekhez, valamint a bizományosi értékesítést végző szaküzletekhez. Az év során a természetvédelmi őrszolgálat által – aki egyben ellátja a halászati őrzési feladatokat – ellenőriztük mind a halászati mind a horgászati tevékenység szakszerűségét, a szükséges halfogásra jogosító okmányok meglétét.

A tervszerű halgazdálkodási tevékenység keretén belül gondoskodtunk az évre előírt haltelepítésről. Ennek során 2005-ben telepítettünk 35000 db előnevelt csukát, 25000 db előnevelt süllőt, valamint 5 tonna egy- és kétnyaras nyurgapontyot.

Ez évben ismét sikerrel pályáztunk a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium által „a halgazdálkodási tevékenység feladataihoz igényelhető támogatásra” kiírt, a „természetes vizek halállományának védelmére, pótlására, élőhelyek javítására” című pályázati felhívásra. Ennek keretében 50 %-os támogatást nyertünk 250 kg egynyaras süllő, 600 kg egynyaras nyurgaponty, 150 kg egynyaras harcsa, valamint 300 kg egynyaras compó telepítéséhez.

2005-ben a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrumának munkatársaival közösen folytattuk és lezártuk az „Együtműködés a Fertő-tó halgazdálkodásának fejlesztéséért” című Phare CBC kisprojektet. A végrehajtás során osztrák partnereink az illmitzi Biológiai Állomás, valamint a Neusiedler See – Seewinkel Nemzeti Park voltak. A pályázat célja volt, hogy a FHNPI és osztrák partnerei rendszeres és aktív együttműködés keretében kidolgozzák a Fertő-tó egészére vonatkozó halgazdálkodási fejlesztési koncepciójukat, az ahhoz kapcsolódó területek képviselőit is bevonva. A projektet 2005 szeptemberében egy sikeres magyar-osztrák zárókonferencia keretében fejeztük be.

Említésre méltó, hogy a projekt végrehajtása során ez évben két alkalommal tárgyaltunk az osztrák halászokkal a Fertő-tó halgazdálkodási tevékenységének összehangolása tárgyában.

Első alkalommal került sor a Fertő-tó magyarországi részén egy víz alatti szonáros állomány-sűrűség mérésére. A Csehországból érkezett speciális mérőhajó az illmitzi Biológiai Állomás vezetőjének közvetítésével jött át a mi oldalunkra és végzett értékes tudományos felmérést.

4.7a Védett vizek

A védett vizek adatállományának kitöltésénél a rendelkezésünkre álló digitális adatbázisból válogattuk le a tó, patak, csatorna, stb. művelési ágú területeket. Ezek minden esetben csak a nyílt vízterületek nagyságát mutatják. A Fertő-tó jogi partvonalával határolt terület így lényegesen nagyobb: 7523,3 ha, míg a nyílt víz ebből csak 1245,1 ha. Ez igaz a többi állóvízre is.

4.7b Védett halastavak

Országos jelentőségű védett halastó a FHNPI területén nincs.

4.7 táblázat: Halászati vizek

No.	A halászati víztér megnevezése (ahol az igazgatóságé a halászati jog)	Kiterjedése (ha)
1	Barbacs-tó	19.50
2	Fehér-tó	19.50
3	Fertő-tó	1744,19
Összesen:		1783,19

4.7a táblázat: Védett vízterek

No.	Országos jelentőségű védett vízterek	Kiterjedése (ha)	Kezelési terv (+/-)
1	Fertő-tó nyílt vízfelülete	1245,1	+
2	Dél-Hanság (Királytó /5,4 ha/, Fövényes-tó, Nyirkai-Hanyi rekonstrukció, illetve a vízfolyások)	97,8	+
3	Észak-Hanság (kis tavak, vízfolyások)	22,6	+
4	Tóköz (Barbacsi-tó /15 ha/, Fehértó /19 ha/, Kónyi-tavak /17 ha/, illetve vízfolyások)	136,6	+
5	Répcse-mente (vízfolyások)	19,7	+
6	Soproni TK (Fehérúti tó /2,4 ha/, Szalamandra-tó /0,6 ha/, illetve a vízfolyások)	7,7	+
7	Szigetközi TK (Duna-ágak, Mosoni-Duna, holtágak)	2639,0	+
8	Pannonhalmi TK (Holt-Rába)	20,4	+
Összesen:		4188,9	

5. Jogi tevékenység

5.1 Hatósági eljárások

2005. január 1-től Igazgatóságunk hatósági és szakhatósági jogköre megszűnt, azt az újonnan létrehozott egységes Zöld Hatóságok vették át. Működési területünk két ilyen illetékességét érinti, a győri Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségét és a szombathelyi Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségét. A Felügyelőségek és Igazgatóságunk együttműködését megállapodások formájában rögzítettük. A hatóságok megkeresése alapján Igazgatóságunk szakvéleményeket ad ki a konkrét ügyekben. A KET életbe lépése után ezt szakértői kirendelések szerint végezzük. Korábban szakhatósági állásfoglalásaink kialakítása tette ki a hatósági írásbeli tevékenységünk túlnyomó részét. (2004-ben 1110 ilyen ügyünk volt. Jellemző ügytípusok védett területen természetvédelmi szakhatóságként, illetve nem védett területen tájvédelmi szakhatóságként eljárva: építésügyek, nyomvonalas létesítmények, telekrendezések, vízjogi engedélyek, vízbázis biztonságba helyezések, hajóüzemeltetési ügyek, bányászati ügyek, hírközlési ügyek, erdészeti, vadászati, halászati ügyek, szélerőmű engedélyezési ügyek, környezetvédelmi engedélyezési ügyek voltak. A hatósági megkeresések is jórészt ezekben az ügycsoportokban jellemzőek.)

A hatósági megkeresések száma 2005-ben **312** volt.

A szakértői munka zömét az Ökológiai Osztály végezte 4 fős személyzettel, míg a terepi munkarészeket az Ökológiai Osztály és az Őrszolgálati és Területfenntartási Osztály munkatársai végezték el.

5.2 Bírságok

Szabálysértési eljárást négy esetben folytattunk le. Ebből egy esetben pénzbírsággal sújtottuk az elkövetőt, egy esetben figyelmeztetést alkalmaztunk, valamint két esetben megszüntettük az eljárást. Helyszíni bírság kiszabására öt esetben került sor az Igazgatóság területén.

5.3 Büntető ügyek

2005-ben egy esetben tettünk büntető feljelentést védett állatok illegális mérgezése tárgyában, a rendőrség bizonyíték hiányában a nyomozást megszüntette.

5.4 Perek

A Fertő-tavi Nádgazdasági Rt. által a Győr-Moson-Sopron megyei Földhivatal ellen földhasználati lapok kiadása tárgyában indított eljárásban az alperesi oldalon beavatkozóként vettünk részt. A pert az alperes jogerősen megnyerte.

A Kisalföldi Erdőgazdaság Rt. által a Győr-Moson-Sopron megyei 100200 földtulajdonosi közösség ellen a vadászati hasznosítást megváltoztató közgyűlési határozat hatályon kívül helyezése tárgyában indított eljárásban vettünk részt a felperesi oldalon. Az eljárás folyamatban van.

Az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatósággal közösen pert indítottunk a Fertő-tavi Nádgazdasági Rt. ellen, a tulajdoni lapra bejegyzett (nád) „használat joga” törlése tárgyában.

5.1 táblázat: Engedélyezés, szakhatósági ügyek

	Ügyek száma	Másodfokon			Közigazgatási per	
		helyben hagyva	új eljárás	megváltoztatva	helyben hagy	új eljárás
Hatósági szakvélemény	312					
Saját jogú eljárás	215					
Összesen	527	0	0	0	0	0

5.2 táblázat: Bírságok

	Ügyek száma	Kiszabott bírság összege (e Ft)
Szabálysértési eljárás	4	20
Helyszíni bírság	5	21,5

5.3 táblázat: Büntető ügyek

	Feljelentések száma	Eredményes	Eredménytelen
Természetkárosítás	0		
Egyéb büntető ügyek	0		

5.4 táblázat: Polgári perek

	Ügyek száma	Nyert	Vesztett	Folyamatban
Polgári perek	3	1	0	2

6. Őrszolgálat

6.1 Személyi állomány

A 2005-ös év kezdetén Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálatára 15 fővel látta el feladatait, ebből 5 fő felsőfokú, 10 fő középfokú végzettségű, 1 fő jelenleg főiskolai tanulmányokat végez, mindegyikük rendelkezik már szakirányú végzettséggel. Év közben 1 fő nyugdíjba vonult, ketten pedig közös megegyezéssel megszüntették munkaviszonyukat, így 2005. december 31-én a létszámunk 12 fő. Pótlásuk 2006-ban történik.

Az egyéb szükséges jogosítványokkal (maroklőfegyver vizsga, „B” kategóriás jogosítvány) már mindenki rendelkezik, 6 főnek vízi járműre érvényes vezetési engedélye is van (kisgéphajó vezetői), 7 fő pedig egyben csatolt munkakörben hivatásos vadász feladatokat is ellát.

6.2 Felszereltség

A jogszabályban előírt egyenruházattal az őrszolgálat minden tagja rendelkezik. A rendszeresen, minden tájegységben, tartott helyszíni őrszolgálat-vezetői ellenőrzések eredményeként azt az örök előírászerűen viselik.

Jelenleg 15 gépjármű (5 db NIVA, 8 db Land Rover és 2 db motorkerékpár) áll az őrszolgálat használatában, átlagos életkoruk 5 év körüli, műszaki állapotuk jó. Az őrszolgálat minden tagja rendelkezik szolgálati mobiltelefonnal, távcsővel. Tájegységenként 1-1 db digitális fényképezőgép (összesen 4 db) és egy teljes iroda (vezetékes telefon, faxgép, számítógép) áll rendelkezésre.

A fertői, a hansági és a szigetközi örkerületekben összesen 7 kisgéphajó van külmotorral, ezekkel rendszeres terület ellenőrzéseket folytattunk a Dunán és a Fertő tavon.

A mennyiségileg jónak mondható eszköz ellátottság az év végén minőségi változáson ment keresztül, 4 db laptop, 6 db kézitávcső és 5 db GPS került kiosztásra (részben már 2006-ra áthúzódoan).

6.3 Szolgálatteljesítés jellemzői

- A hatósági feladatok részbeni megszűnése magával vonta az őrszolgálat feladatkörének változását is. Több idő jutott a terület ellenőrzési és a természetvédelmi kezelési feladatok ellátására.
- A tárgyévben 6 helyszíni bírságot szabtuk ki, 4 szabálysértési eljárást folytattunk le, és három esetben tettünk természetvédelmi bírság kiszabására irányuló feljelentést a hatóság felé.
- Rendszeresen együttműködtünk - a megkötött együttműködési megállapodások alapján - a területileg illetékes rendőri, katasztrófavédelmi szervekkel, a Határőrséggel, valamint a Vám- és Pénzügyőrséggel, 3 alkalommal tartottunk közös járőrszolgálatot a rendőrhatalóság tagjaival, elsősorban a védett területen történő engedély nélküli közlekedés visszaszorítása érdekében.

- Munkánkat továbbra is 20 polgári természetőr segítette, a további létszámfejlesztést nem tartjuk indokoltnak, inkább az aktív tagok továbbképzése a tervünk.
- A szomszédos országok – Ausztria és a Szlovák Köztársaság – természetvédőivel továbbra is jó kapcsolatot ápolunk, az ennek keretében folyó monitoring tevékenységben az őrszolgálat több tagja – elsősorban a fertői és szigetközi kollégák – rendszeresen részt vettek. A Szlovák Köztársaság természetvédőivel (a Dunamenti Erdők TK-val) szakmai együttműködési megállapodást is kötöttünk.
- A hatósági, szakhatósági eljárásokba az Észak-Dunántúli KTVF alkalomszerűen az Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának bevonását kérte, elsősorban a friss terepi információk szükségessége és a helyszíni bejárások okán.

6.4 Fejlesztési tervek

Az említett jelentős változások indokolják a létszámnak legalább a korábbi szintre történő fejlesztését, ez a 2006-os év legfontosabb feladata, de a gépjárműpark felújítása – elsősorban a Lada Nivák lecserélése – is időszerű.

6. táblázat: Őrszolgálat

	Felsőfokú végzettségű	Középfokú végzettségű	Összesen
Létszám (2005.12.31.)	5	7	12

	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső illetékességi terület (ha)	34140	10162	86120
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)	3790	3264	6126

Helyszíni bírságok száma	5
Az igazgatóságra tett feljelentések száma	6

7. Költségvetés és vagyon

7.1 Kiadások

Az Igazgatóságunk gazdálkodását ebben az évben is a takarékos gazdálkodás jellemezte.

Az elemi költségvetésben meghatározott előirányzathoz képest a módosított előirányzat 492.347 e Ft-tal emelkedett.

A módosítás főbb jogcímei:

Jogcím	Összeg
Kormányzati hatáskörben /dologi zárolás/	2.525 eFt
Fejezeti hatáskörben	35.994 eFt
Intézményi működési többletbevétel	28.146 eFt
Működésre átvett pénzeszköz	105.038 eFt
Felhalmozásra átvett pénzeszköz	229.061 eFt
Előző évi pénzmaradvány	40.760

A védett természeti területek visszavásárlása ebben az évben is folytatódott. 2005 évi teljesítés 10.000 eFt.

Meghatározott természetvédelmi, fajvédelmi programokra az alábbi pénzeszközök kerültek átadásra:

Jogcím	Összeg
Invazív növények	1.000 eFt
Natura 2000	3.000eFt
	1.000 eFt
Mindösszesen:	4.000 eFt

„kormányzati beruházás” –i keret 18.690 eFt

- Látogató és Oktatóközpont Fertőújlak

Költségvetési támogatásból /eredeti ei/ 1.000eFt

- számítógép 1.147 eFt
- hűtőláda 98 eFt
- Praktiker fűnyíró 62 eFt
- M 350 diavetítő 72 eFt
- bútor előleg 265 eFt
- bálarendező tüske 170 eFt
- mg adapter 655 eFt
- bálázó /Claas Roll. 66-hoz/ 2.531 eFt

KÖVICE keret terhére 12.848 eFt

- Lely fűkasza 1.975 eFt
- Indexel kézi leolvasó chip 248 eFt
- Mg traktor 10.625 eFt

Intézményi többletbevételből 44.757 eFt

- víztermelő kút 413 eFt
- térbeton /trágyakezelő tálcához/ 2.826 eFt
- Fehértó itató 1.246 eFt
- természetvédelmi bemutatóhely 2.529 eFt
- Látogatóközp /bef.len ber/ 36.613 eFt
- állatvásárlás 1.130 eFt

Programfinanszírozás - földvásárlás 75.999 eFt

7.2 Bevételek

Mezőgazdasági tevékenységből származó bevétel/állateladás, szántó, rét, legelő, nádas bérbeadás/	31.444 eFt
Ökoturisztikai bevétel	17.339 eFt
Erdei fatermék	29.972 eFt
Vadgazdálkodási bevétel	3.060 eFt
Kutatóház (Sopron) bérbeadása	2.879 eFt

7.3 Vagyon

Nincs külön szöveges megjegyzés.

7.4 Épületek

2005-ben felújítási keretből megvalósult a mezőgazdasági gépek felújítása valósult meg a tárgyévben 8.525 eFt összegben.

7.5 Eszközök

Nincs külön szöveges megjegyzés.

7.1 táblázat: Kiadások

		Teljesítés (e Ft)
Működési kiadások	Személyi juttatás	155162.672
	Járadék	50.018
	Dologi	330.770
	Egyéb	496
Felhalmozási kiadások	Intézményi beruházás	139.735
	Felújítás	8.525
	Egyéb felhalmozási kiadás	-
	Egyéb központi beruházás	18.690
Kölcsönök nyújtása		-
Kiadások összesen		710.906

7.2 táblázat: Bevételek

		Teljesítés (e Ft)
Bevételek	Működési	329.818
	Felhalmozási	229.060
	Kölcsönök visszatérülése	
Bevétel összesen:		558.878
Költségvetési támogatás	Működési	240.158
	Felhalmozási	3.374
Támogatás összesen:		243.532
Összes bevétel		802.430

7.3 táblázat: Vagyon

		Bruttó érték	Értécsökkenés	Nettó érték
Vagyoni értékű jogok		320	315	5
Szellemi termékek		8.176	7060	1.116
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	földterület	857.710		857.710
	telek	15 600		15 600
	épület	402.266	55.287	346.979
	építmény	261.175	32.557	228.618
	erdő			
Gépek, berendezések, felszerelések	üzemeltetési	223.195	19.945	3.250
	egyéb	269.860	153.929	115.931
	képzőművészeti alkotások	425	55	370
Járművek		136.534	110.207	26.327
Tenyészállatok		106.917	47.336	59.581
Beruházások, felújítások /befejezetlen/				
Összesen		2.082.178	426.691	1.655.487

7.4 táblázat: Épületek

Az épület típusa	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda	6	
Szolgálati lakás	2	2
Állattartó épület	4	
Egyéb állattartó építmény	5	

7.5 táblázat: Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági munkagép	23	7
Terepjáró	18	
Egyéb gépjármű	6	
Motorkerékpár	2	
Kerékpár	131	64
Vízijármű	21	
Videokamera	1	
Digitális fényképezőgép	12	
Hagyományos fényképezőgép	8	
Spektív	5	
Kézitávcső	39	
Éjjellátó készülék	1	
Számítógép	32	4
Mobiltelefon	29	

8. Bemutató, oktatás, PR

8.1 Turisztikai infrastruktúra

Tanösvények a védett természeti területeinken:

Kitáblázott tanösvények:

- *Ciklámen Tanösvény (Soproni TK) (kezelő: TAEG Rt.)*
- *Gyöngyvirág Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: TAEG Rt.)*
- *Kövi Benge Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: FHNPI + Fertőrákos Önkormányzat)*
- *Sziki Őszirózsa Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: FHNPI)*
- *Hegykői Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: Hegykői Önkormányzat)*
- *Holt-Rába Tanösvény (Pannonhalmi TK) (kezelő: FHNPI + Reflex Egyesület)*
- *Ravazdi Tanösvény (Pannonhalmi TK) (kezelő: FHNPI + Reflex Egyesület)*
- *Ökoturisztikai Bemutató Útvonal (Szigetközi TK) (kezelő: FHNPI + Reflex Egyesület)*

Nem kitáblázott, szakvezetéssel látogatható tanösvények:

- *Vízi Rence Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: FHNPI)*
- *Hany Istók Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: FHNPI)*

Fogadóközpontok:

- *Sarród: Kócsagvár*
- *Fertőújlak: volt határőrlaktanya műszaki átadása 2005. év májusában megtörtént (Részletesebben lásd alább!)*
- *Fertőrákos: Kőfejtő (önkormányzati kezelésben)*
- *Öntésmajor: Hanság élővilága állandó kiállítás rekonstrukciós engedélyezési terve elkészült, Phare CBC pályázatból*
- *Osli: Esterházy Madárvárta*

A Széchenyi Turizmusfejlesztési Programból, valamint kormányzati beruházásból 2005-ben megtörtént a fertőújlaki Látogató- és Oktatóközpont műszaki átadása. A központ berendezéseire benyújtott ROP 1.1 2004-es pályázat sikertelensége miatt, Igazgatóságunk egy új pályázatot készítetett (INTERREG III.). A sikeres pályázat eredményeképpen tudjuk 2006. tavaszára az Oktató-, és Látogatóközpontot a vendégek fogadására és színvonalas kiszolgálására alkalmassá tenni. Az épület tervezett megnyitása 2006 áprilisában történik. Az épületben kap helyet az Igazgatóság új, Zöld Pont Irodája, melyet a Minisztériumunk által rendelkezésünkre bocsátott, környezetbarát papírbútorokkal rendezünk be.

Eszközök

A védett területeket látogatók a Nemzeti Park környező zónájában, valamint a megőrző zóna szabadon látogatható övezetében fordulnak meg. Igazgatóságunk a fentebb megemlített tanösvényekkel, túravezetőkkel és 60 kölcsönözhető **kerékpárral** segítette tavaly is a védett területeken zajló turizmust, úgy a Fertő-tájon, mint a Hanságban. Igazgatóságunk 2005. decemberében vehette át, a központi beszerzésből biztosított 64 db (Neuzer) kerékpárt a hozzájuk tartozó biztonsági felszerelésekkel.

A kenus programunk fogadóhelyén **kenutároló** és kenus beszállóhely létesült.

A Fertő partján jelenleg három **madármegfigyelő torony** van, és a Hanságban is további három kilátó segíti a területeken megforduló látogatók élményszerzését. További két madármegfigyelő torony van a Szigetközi TK-ban. Egy a Pannonhalmi TK-ban a Holt-Rábánál. A kilátók biztonságos használatához szükséges állagmegóvási munkákat elvégeztük 2005-ben is, azonban Király-tónál lévő fa madármegfigyelő torony felújítása objektív okok (pénzügyi nehézségek) miatt 2006-ra lett átütemezve.

Az Igazgatósághoz tartozó védett területeken kijelölt turista utak sűrűsége kielégítő, de az utak állapota több helyen felújításra szorul. Igazgatóságunk a saját vagyionkezelésében lévőket lehetőségei szerint folyamatosan karbantartotta, illetve karbantartja. A más kezelésében lévő utak (pl. erdőgazdasági Rt-k, önkormányzatok stb...) karbantartása csak kisebb nagyobb elmaradásokkal történik meg.

Programok

Az Igazgatóság ökoturisztikai kínálata a Fertő-Hanság Nemzeti Park területén alapvetően a megőrző ill. környező zónában lévő területek és az ott kialakított tanösvények túravezetővel történő bemutatásán alapul. A Fertő nádasában egy kijelölt útvonalon rendszeresen szervez Igazgatóságunk kenus terepprogramot.

A korábbi évek programkínálatához képest 2005-ben két új programmal vártuk az érdeklődőket. Közülük az egyik, egy természetvédelem-helytörténetvonatkozású program volt (a világörökség tájra koncentrálni), míg a másik a nemzeti park osztrák oldali védett területeinek bemutatására irányult. Újabb színfoltot jelentett, hogy programjainkat a nyári időszakban a csoportok mellett egyéni turisták számára is elérhetővé tettük, így akár 6-7 fővel is elindítottuk ezeket (Lásd alább statisztikai táblázat!).

Ez évben először rendeztünk Családi „Zöld” Napokat, amely során természetbarát családoknak kínáltunk érdekes programokat. Ugyancsak először rendeztük meg a Fertő tavi Napközis Táborunkat általános iskoláskorú gyermekek számára. Áttörést jelentett, hogy a szomszédos osztrák nemzeti parkkal közösen hirdettünk meg idegen nyelvű túravezetések, amelyek iránt komoly érdeklődést tapasztaltunk. E miatt a 2006-os esztendőben is folytatjuk ezeket a programokat.

8.2 Kiadványok

Igazgatósági kiadványaink az alábbiak:

- Fertő-Hanság Nemzeti Park (angol és német nyelven is)
- Szigetközi Tájvédelmi Körzet
- Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet
- Soproni Tájvédelmi Körzet
- Élő Dezső: Sarród monográfia (reprint kiadás)
- Tőke Péter: Hany Istók (regény, nemzeti parki ismertetővel)
- Fertő-Hanság NP (térkép)
- Sziki Öszirózsa Tanösvény

2005. évben új kiadványt források hiányában nem volt módunk kiadni, sőt a 2005. évre szóló Programajánló aktuális változata sem jelenhetett meg. Egy nyertes 2005. év végi Phare CBC kiadványos pályázatnak köszönhetően a 2006-os évre lehetőségünk lesz újabb kiadványsorozatokkal bővíteni Igazgatóságunk kiadványpalettáját.

8.3 Látogatottság

Igazgatóságunk a különböző színes programválasztékával az ifjúságot (diákturizmus) és a belföldi turistákat célozza meg elsősorban, így az igazgatósági szervezésben védett területeinket látogatók nagyobb része ebből a körből került ki. A külföldi látogatók is jelentős érdeklődést mutatnak a védett területeink - elsősorban a nemzeti park - iránt, azonban részarányukat tekintve minimális volt részvételük az igazgatóságunk által szervezett programokban.

Igazgatóságunk védett területeinek látogatottsága az elmúlt évben nem emelkedett. Pontos adatok csak a nálunk regisztrált, turizmusban és környezeti nevelési programjainkban részt vevőkről állnak rendelkezésünkre. Ez mintegy 10 000 fő az Igazgatóság egész területén.

Jól sikerültek környezeti nevelési programjaink tavaly is, valamint a hagyományos kócsagvári természetiskolai (erdei iskola) tábor is. Mintegy 530 diák vett részt szervezett formában ezeken az egyhetes programokon. A hansági és fertői diákprogramok lebonyolításában a természetvédelmi őrszolgálat tagjai is jelentősen kivették részüket.

Évről évre többen fordulnak meg a Szigetközi TK-ban is. E tendencia tavaly is folytatódott. Szigetközi Természetvédelmi táborunk 2005-ben három hétig fogadott összesen 80 táborozó gyereket.

Hat természetvédelmi jeles napot ünnepeltünk meg (Kezdő Madarászok Napja, Madarak és Fák Napja, Föld Napja, Európai Nemzeti Parkok Napja, Nemzetközi Madármegfigyelő Nap, Libahúzás). Különböző diákrendezvényeket tartottunk a környékbeli iskolásoknak (kirándulások, akadályversenyek, vetélkedők), több száz diák részvételével.

Igazgatóságunk, december 10-én Sarród község Önkormányzatával közösen Adventi játszótérházat szervezett.

A Kócsagvár szálláshelyeinek kihasználtsága 2005 évben közel azonos volt az előző évvel.

8.3.1. Kiállítások

Egész évben folyamatosan kiállításokat szerveztünk a Kócsagvárban. Ezek az alábbiak voltak:

- 2005. február-május: Nagy Csaba természetfotós Természet képekben
- 2005. június-július: Helmut Ribarits osztrák festőművész képműkiállítása
- 2005. augusztus-szeptember: MME Soporni helyi csoportjának Természetet járva...c. fotókiállítása
- 2005. október - november: Füzi Boglárka Természet ihlette képek c. kiállítása
- 2005. december: „Leselkedő” c. természetvédelmi verseny résztvevőinek plakátkiállítása

8.3.2. Szakmai rendezvények

Több szakmai konferenciának adott otthont a Kócsagvár. Legjelentősebbek ezek közül a következők voltak:

- 2005. február 16.: Hagyományos év eleji ökoturisztikai találkozó a Fertő-Hanság Nemzeti Park térségében élő vállalkozók bevonásával.
- 2005. május 10.: Fertő Ankét
- 2005. június 1. Vízügyi konferencia
- 2005. július 29. Duna Nap
- 2005. szeptember 24-27.: Pannon Biogeográfiai Szeminárium
- 2005. november 3.: Fertő-táj Világörökség konferencia
- 2005. november 7.: Vadlúd konferencia
- 2005. október 26-27. ÉTT konferencia
- 2005. október 27-28. Vagyongazdálkodási konferencia
- 2005. november 16. Munkavédelmi konferencia
- 2004. november 25.: „Leselkedő” egész éves diákvetélkedő záró diákkonferenciája

Szakmai gyakorlatok

A nemzeti park védett területein mind a tavaszi, mind pedig az őszi időszakban tanulmányi terepi gyakorlat keretében 3 szakiskola középiskolás tanulóit (összesen 70 főt) foglalkoztattuk.

Az egyetemisták nyári szakmai gyakorlat helyszínéül is szívesen választják nemzeti parkunkat. Idén 8 egyetemről 25 hallgató teljesítette szakmai gyakorlatát intézményünknel.

8.4 PR tevékenység

Jó kapcsolatot ápolunk a helyi sajtóval (Kisalföld napilap, MTI Győri Szerkesztőség), valamint a helyi és regionális elektronikus médiával (MTV Regionális Szerkesztőség, Corvinus Rádió, Győri Rádió). E kapcsolat a kölcsönös egymásrautaltságon alapszik, és mindkét fél számára gyümölcsöző.

2004-ben egy hazai nemzeti parkokat bemutató sorozat részeként elkezdődött egy Fertő-Hanság Nemzeti Park film forgatása, amely a 2005-ös évben is tartott.

Az Igazgatóság tavaly is segítette a Fertődi Lovas Napok Rendezvényét, melynek keretén belül a látogatóknak módja nyílt a fogathajtó versenyt egy nemzeti parki látogatással is összekapcsolni.

Tavaly is több kiállításon és Expo-n képviseltük nemcsak igazgatóságunkat, hanem az egész magyar természetvédelmet (Utazás 2005, Hanság Expo, Fertő-Táj Expo, Sziget 2005, Művészetek Zöldje, Hortobágyi Lovasnapok, Educatio 2005, stb...)

8.1 táblázat: Turisztikai infrastruktúra

	Száma	Férőhely/befogadó-képesség (fő)	Állapotuk rövid értékelése
Látogató/oktatóközpont	2	66	jó
Kiállítás	2	50-80	jó
Tanösvény	11		Rongálások miatt a felújítás folyamatos.
Szálláshely	2	66	jó

8.1a táblázat: Oktatóközpont – szállás

Név	Cím	Férőhely/ befogadóképesség (fő)	Állapot rövid leírása	Kihasználtság (%)
Kócsagvár	9435 Sarród, Rév-Kócsagvár	46	jó	70
Gombócosi gátőrház	Lipót (0123/1 hrsz.)	20	jó (nyári tábori igénybevételre)	50

8.1b táblázat: Kiállítás

Cím	Befogadóképesség (fő)	Kiállítás témája	Látogathatóság
Hanság Élővilága állandó kiállítás (Öntésmajor)	50-80	Hanság élővilága	minden nap 10-17 óra között
Esterházy Madárvárta (Osló)	40	Hanság faunája	előre bejelentkezés alapján
Képek a múltból (Sarród – Kócsagvár)	150	Fertő-táj múltja	minden nap 8-18 óra között

8.1c táblázat: Tanösvény

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Holt-Rába Tanösvény	Pannonhalmi TK	6km	természetismereti	FHNPI + REFLEX Egyesület	
Pannonhalmi Tanösvény	Pannonhalmi TK	3km	természetismereti	FHNPI + REFLEX Egyesület	
Ravazdi Tanösvény	Pannonhalmi TK	16km	természetismereti	FHNPI + REFLEX Egyesület	
Ciklámen Tanösvény	Soproni TK	7,4km	természetismereti	TAEG Rt.	
Ökoturisztikai Bemutató Útvonal	Szigetközi TK	20km	természetismereti	FHNPI + REFLEX Egyesület	
Gyöngyvirág Tanösvény	FHNP	3,5km	természetismereti	TAEG Rt.	
Kövi Benge Tanösvény	FHNP	1km	természetismereti	Fertőrákos Önkormányzat + FHNPI	
Hegykői Tanösvény	FHNP	2km	tájékoztató	Hegykő Önkormányzat	
Sziki őszirózsa Tanösvény.	FHNP	4km	természetismereti	FHNPI	van
Hany Istók Tanösvény	FHNP	10km	természetismereti	FHNPI	
Vizi Rence Tanösvény	FHNP	6km	természetismereti	FHNPI	

8.2 táblázat: Kiadványok

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve	Készlet (pld.)
1.	Fertő-Hanság Nemzeti Park (magyar, német, angol nyelven)	1995	2200
2.	Szigetközi TK	1997	490
3.	Pannonhalmi TK	1997	250
4.	Soproni TK	1998	350
5.	Élő Dezső: Sarród monográfia (reprint kiadás)	2000	460
6.	Tőke Péter: Hany Istók	1999	6
7.	Bárdosi János: A magyar Fertő Halászata	1995	45
8.	Fertő-Hanság Nemzeti Park térkép	2000	340
9.	Sziki Őszirózsa Tanösvény	2004	200

8.3 táblázat: Látogatottság

	Látogatók száma
Saját oktatási központ	20000
Szakvezetéses túra	7 200
Látogató Központ	22000
Kiállítás	9000
Nyílt/jeles nap, rendezvény	2500

8.4 táblázat: PR

		Megjelenés/részvétel száma	
		Írott	Elektronikus
Kiállítás, vásár		UTAZÁS 2005, HANSÁG EXPO, FERTŐ-TÁJ EXPO, SZIGET 2005, MŰVÉSZETEK ZÖLDJE, HORTOBÁGYI LOVASNAPOK, EDUCATIO 2005	
Média	helyi	72	23
	regionális	nem értelmezett	11
	országos	9	6
	nemzetközi	2	2
Egyéb			
Honlap címe	www.ferto-hansag.hu		

9. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

9.1 Együttműködés hivatalokkal, intézményekkel:

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	Győr, Árpád u. 28-32.	Szakvélemények adása
Nyugat-magyarországi Hírközlési Felügyelet	Sopron, Kossuth u. 26.	Mozgó telefontornyok építése és használatbavétele
Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	Győr, Árpád u. 28-32.	Vízjogi engedélyezések egyeztetése, természetvédelmi szakmai szempontok érvényesítése a vízügyi létesítmények kezelésében
Gy-M-S Megyei Közlekedési Felügyelet Hatósági Osztály	Győr	Szakmai tanácsadás tervezési és engedélyezési eljárásokban
Veszprémi Bányakapitányság	Veszprém, Tatabánya	Ásványi anyagkutatás, bánya műszaki tervek, bányanyitás, bányabezárás, tájrendezés
Állami Erdészeti Szolgálat	Szombathely, Győr, Sopron	Erdészeti engedélyezés, üzemtervek véleményezése és előkészítése
Vám és Pénzügyőrség Központi Járőrszolgálati Parancsnoksága	Budapest	Közös ellenőrzések, továbbképzések
Vám és Pénzügyőrség Megyei Parancsnokság	Győr	Közös ellenőrzések, továbbképzések
Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Győr, Munkácsy u. 4.	Közös járőrszolgálat, továbbképzése, Fertő tó tűzvédelme
Gy-M-S megyei Rendőr Főkapitányság	Győr Szt. Imre u. 2	Közös szolgálat, továbbképzések
Sopron M.J. Város Rendőrkapitányság	Sopron, Lackner K. u. 5.	Rendszeres közös szolgálat a természetvédelmi segédelőadói státuszban működő rendőrrel
Gy-M-S Megyei Főügyészség	Győr, Szent István u. 6.	Jogi ellenőrzés, tájékoztatás
Győri Határőr Igazgatóság	Győr	Természeti értékek védelme, államhatár védelme, továbbképzések
Megyei és körzeti földhivatalok	Győr, Sopron. Csorna, Kapuvár	Védett területek bejegyzéseinek javítása
Győr-Moson-Sopron Megyei Közigazgatási Hivatal	Győr	Közigazgatási továbbképzések
Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,	Sopron, Új u.4	Térségfejlesztés, ökoturizmus, falusi turizmus
Magyar Turizmus Rt.	Budapest	Ökoturisztikai rendezvények

Szervezet	Székhely	Tevékenység
FVM GYMS Megyei Földművelésügyi Hivatala	Győr	Vadászati, halászati ügyek

9.2 Együttműködés civil szervezetekkel:

Szervezet	Székhely	Tevékenység
<i>Bivalytenyésztők Egyesülete</i>	<i>Veszprém, Vár u. 31.</i>	<i>tenyésztési program</i>
<i>Castanea Környezetvédelmi Egyesület</i>	<i>Sopron, Károlymagaslati u. 14.</i>	<i>környezeti nevelés a Soproni TK-ban</i>
<i>EUROPARC Federation</i>	<i>Grafenau (Németország)</i>	<i>tagszervezete vagyunk a Szövetségnek, nemzetközi konferenciák, tanulmányutak, szakember csere programok</i>
<i>Fertő-táj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület</i>	<i>Fertőszéplak</i>	<i>Világörökségi státuszából adódó feladatok</i>
<i>Győr-Moson-Sopron megyei Cigányok Érdekvédelmi Szervezete</i>	<i>Győr</i>	<i>közmunkaprogramok</i>
<i>Győr-Moson Sopron megyei Vadászakamara</i>	<i>Győr, Jókai u. 12</i>	<i>Közreműködés a vadállományt érintő védelmi programokban a védett területeken</i>
<i>Kálvin Kör</i>	<i>Sopron</i>	<i>Rendezvények</i>
<i>Kitaibel Pál Tudományos Asztaltársaság</i>	<i>Sopron</i>	<i>Természetvédelmet érintő tudományos tevékenység</i>
<i>Magyarhoni Földtani Társulat</i>	<i>Budapest</i>	<i>Konferencia Szervezése</i>
<i>Magyar Cserkész Szövetség</i>	<i>Bp. Tömörkény u. 3/A</i>	<i>természetvédelmi táborok</i>
<i>Magyar Hidrológiai Társaság</i>	<i>Bp.</i>	<i>Rendezvények</i>
<i>Magyar Szürkemarkarhát Tenyésztők Egyesülete</i>	<i>Bp. Lóportár u. 16.</i>	<i>Tenyésztési program</i>
<i>Magyar Turisztikai Egyesület (MATUR)</i>	<i>Bp. Rózsa u. 6.</i>	<i>Ökoturisztikai programok a védett területeken, konferenciák</i>
<i>MME Soproni Helyi Csop</i>	<i>Sopron, Hátulsó u. 7.</i>	<i>Fertői parti madárvonulás-kutatás, Fertői vízivad szinkron</i>
<i>MME Kisalföldi Helyi Csop.</i>	<i>Jánossomorja, Vadász tér 9.</i>	<i>Fehér Gólya kisalföldi állományának felmérése, haris felmérés a Hanságban stb...</i>
<i>Mosonmagyaróvári Környezetvédelmi Egyesület</i>	<i>Mosonmagyaróvár, Pf. 72.</i>	<i>Szigetközi és hansági táborok, Föld Napi rendezvények</i>
<i>Nymphaea Egyesület</i>	<i>Szarvas</i>	<i>Halfaunisztikai kutatások a védett területeken</i>
<i>Országos Erdészeti Egyesület</i>	<i>Bp. Fő u. 68.</i>	<i>Erdők Hete Rendezvénysorozat Erdei iskolai program</i>
<i>Rackatenyésztők Egyesülete</i>	<i>Debrecen, Sumen u. 2.</i>	<i>tenyésztési program</i>
<i>Regional Environmental Center</i>	<i>Szentendre</i>	<i>partnerként közreműködünk a Fellowship és Know-How programokban</i>

Szervezet	Székhely	Tevékenység
<i>Reflex Környezetvédelmi Egyesület</i>	<i>Győr, Bartók B. u. 7.</i>	<i>Közreműködés kezelési tervek elkészítésében Tanösvények a Pannonhalmi TK-ban, Táborok a Szigetközi TK-ban</i>
<i>Rotary Club</i>	<i>Sopron</i>	<i>Környezeti nevelési programok hátrányos helyzetű gyerekeknek</i>
<i>Scarbantia Leánycserkész Csapat</i>	<i>Sopron</i>	<i>Természetvédelmi Táborok</i>
<i>Soproni Tájégségi Vadászövetség</i>	<i>Sopron, Ady E. u. 5.</i>	<i>Közreműködés a vadgazdálkodásban és a vadállományt érintő védelmi programokban a védett területeken</i>
<i>Szegedi Tudományegyetem</i>	<i>Szeged, Egyetem tér 1.</i>	<i>Tudományos kutatások</i>
<i>Tornádó Egyesület</i>	<i>Debrecen, Teleki Pál u. 7.</i>	<i>Vizes élőhelyek vízi gerinctelen faunájának felmérése</i>
<i>Varangy Akciócsoport</i>	<i>Budapest</i>	<i>Kételtű-hüllő védelem</i>
<i>Wetlands International</i>	<i>Hollandia</i>	<i>Vizes élőhely-rekonstrukció monitoring a Hanságban</i>
<i>WWF Magyarország</i>	<i>Bp. Németvölgyi út 78/b</i>	<i>Hód visszatelepítési program a Hanságban Vidra állományfelmérés stb.</i>
<i>WWF Austria</i>	<i>Apetlon, Seewinkel-Hof</i>	<i>határon átnyúló környezeti nevelési programok</i>

A fentebb említett hatósági társszervezetekkel és hazai civil szervezetekkel az együttműködés folyamatos. Egyes esetekben azonban eseti (pl. projektfüggő). A fenti lista nem tartalmazza azokat az iskolákat, akikkel az Igazgatóság folyamatos együttműködést alakított ki, és ápol, immár évek óta, a környezeti tudatformálás céljából.

10. Külföldi együttműködés

Partnereink közül a Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel, valamint WWF Austria közvetlenül a határ túloldalán tevékenykedik. Velük a kapcsolattartás szinte napi szinten működik, és már eddig is számos közös projektet valósítottunk meg sikeresen. 2005-ben zárult a Fertő tó halgazdálkodásának fejlesztésért című Phare CBC kisprojekt, amelyben partnerünk a Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel és az illmitzi Biológiai Állomás volt.

Megvalósításra került továbbá az „Együttműködés a Fertő-tó természetéért” elnevezésű Phare CBC kisprojekt, amelynek keretében az öntésmajori Hanság Múzeum épületének, valamint a lászólomajori mintagazdaság épületeinek felújítási tervei készültek el.

A Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel szervezettel a természetvédelmi programokat érintő együttműködés is napi kapcsolatokon alapul (réti sas program, tűzok program, vízivad-program, szikes gyepek fenntartása, kezelése stb.)

Határmenti vadgazdálkodási együttműködés keretében közreműködésünkkel felépítésre került a nemzeti park osztrák oldalán egy vaddisznó befogó.

Igazgatóságunk 2005-ben kötött együttműködési megállapodást a szlovák Természetvédelmi Ügynökséggel (SOPSR), melynek keretében a Duna-menti Erdők Tájvédelmi Körzet és a Szigetközi Tájvédelmi Körzet területén közös programokat, kutatásokat és pályázatokat működtet a két intézmény. Az együttműködés évente elkészített munkaterv alapján folyik. 2005-ben a közösen végezhető kutatási programok összehangolását végeztük el, illetve elkészítettük a régió térinformatikai alapadatbázisát.

10. táblázat: Külföldi együttműködés

Partnerszervezet	Ország (nemzetközi szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
Europarc Federation	Németország (Grafenau)	tagszervezete vagyunk a Szövetségnek
BfN (Német Szövetségi Természetvédelmi Ügynökség)	Németország (Bonn)	„Európai Zöld Övezetek” konferencia szervezése
IUCN Regional Office	Belgium (Brüsszel)	„Európai Zöld Övezetek” konferencia szervezése
WWF Austria	Ausztria (Bécs)	Phare INTERREG III. EU-s program a természetbarát társadalomért. Szakmai és diák cse-reprogramok a Fertő-tó környékén élők bevonásával.
Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel	Ausztria (Apetlon)	Napi együttműködés a nemzeti parki védett területek kezelésére, bemutatására
Duna-menti Erdők TK	Szlovákia (Dunaszerdahely)	Együttműködés kutatások, pályázatok és természetvédelmi kezelések terén
SOPSR (Természetvédelmi ügynökség)	Szlovákia (Besztercebánya)	Együttműködés kutatások, pályázatok és természetvédelmi kezelések terén

11. Ellenőrzés

Lásd táblázat.

11. táblázat: Ellenőrzések

Ellenőrzést végző szervezet	Típusa/célja	Fontosabb megállapítások, intézkedések rövid ismertetése
ÁSZ	Célvizsgálat- földvásárlás, Kincstári vagyon ell	Hiányosság nem került megállapításra
TB	Táppénzhez átlag kereset ellenőrzés	Hiányosság nem került megállapításra
MVH	Területalapú támogatás	Eltérés hiba határon belül

12. Fontosabb célkitűzések a következő évre

12.1 Gazdasági téren

Legfontosabb feladatok a 2006-ban

- A Természetvédelmi Látogató- és Oktatóközpont – amely 2005-ben műszaki átadásra került – berendezése, megnyitása
- Megteremteni a László majorban kialakítandó bemutató majorság fejlesztésének anyagi hátterét. Rendelkezünk engedélyezett építési tervvel.
- Biztosítani az öntésmajori múzeum és központ felújításának anyagi fedezetét. Rendelkezünk engedélyezett építési tervvel.
- Az 5 évnél idősebb Lada Niva gépkocsik cseréje.

12.2 A bemutatás, az oktatás, látogatás terén

Az Igazgatóság jelenleg is több oktatási programot “működtet”, ezek színterei elsősorban a védett területek. Emellett rendszeresen látogatják a “Hanság élővilága” c. kiállítást Öntésmajorban, az Esterházy Madárvártát. Külön kiemelendő a Szigetközi TK-ban táboroztatás Lipóton, amelyet az idén is folytatni szándékozunk. Emellett a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzetben folyó oktatási-bemutatói tevékenységet is szeretnénk kiszélesíteni.

Ökoturisztikai programjainkat (úgy az egyéni látogatók, mint a csoportok számára) legalább a tavalyihoz hasonló módon szeretnénk levezényelni. Nyílt napjaink számát pedig tovább szeretnénk bővíteni.

INTERREG pályázaton nyert EU-s pénzből a Nemzeti Park új oktatási és turisztikai látogatóközpontjának felszerelését és berendezését Fertőújlakon.

A meglévő tanösvények és kilátótornyok folyamatos karbantartásáról is - hasonlóan a korábbi évekhez - gondoskodni szeretnénk.

PHARE CBC pályázaton nyert pénzből a Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel közösen ökoturisztikai jellegű kiadványokat szeretne elkészíteni és kiadni.

Lehetőségeink függvényében kisebb konferenciákat és tréningeket, valamint tanár továbbképzési programot szeretnénk idén is szervezni és tartani Sarródon a Kócsagvárban, illetve Fertőújlakon az új oktatóközpontunkban.

Tanárképzési programunkat akkreditálni szeretnénk.

A helyi és környékbeli oktatási intézmények számára a tavaly és tavalyelőtt nagy sikerrel lebonyolított „Leselkedő” vetélkedősorozatot a 2006. évben is újtárra indítjuk.

12.3 Társadalmi kapcsolatok terén:

Meglévő honlapunkat dinamikusabbá, naprakésszé és többnyelvűvé szeretnénk tenni.

Részvétel az Utazás 2006 kiállításon, Budapesten

Május 10-én Madarak és Fák napi vetélkedőt szervezünk általános iskolai csoportoknak

Május 24-én az Európai Nemzeti Parkok napja alkalmából nyílt napot szervezünk a Fertő tájon és a Hanságban

Részvétel a Hanság-Expon Kapuváron

Sajtókirándulások szervezése

Természetvédelmi jeles napok méltó megünneplése, felkeltve, illetve fenntartva a régióban élők figyelmét a természetvédelem irányában

12.4 Természetvédelmi, tájvédelmi és erdészeti téren

Potenciális vipera élőhelyek rekonstrukciójának folytatása és a tervezett Vipera Rezervátum műszaki tervezésének elindítása. Az év során biztosítani kell az állomány fennmaradásához szükséges kezeléseket.

Részvétel a fokozottan veszélyeztetett fajok (rákosi vipera, túzok, északi pocok) megőrzésére indított Life projektekben.

Szlovák-magyar Interreg pályázat előkészítése a határmenti közösségi jelentőségű területek természetvédelmi információs rendszerének fejlesztésére.

Vizes élőhely-rekonstrukciók vízellátásának és kutatásának biztosítása

Invázió fajok (pl. kárókatona, bütykös hattyú, szürke varjú, róka, bálványfa) visszaszorítása

A hiányzó természetvédelmi kezelési tervek készítése és tárcaegyeztetésre történő előkészítése

2006-ban folytatjuk a fafajcserés állomány-átalakítást a saját kezelésben lévő véghasználatra érett nemes nyarasoknál.

Az eddigi gyakorlatot folytatva gondoskodunk a természetvédelmi és génmegőrzési különleges rendeltetésű fertő-tavi vadászterület természetvédelmi céloknak alárendelt szakkezeléséről. Továbbra is előnyben részesítjük a vaddisznó-állomány élővad-befogással történő apasztását. 2006-ban kerül sorra a 2007-től induló új üzemtervezési ciklus előkészítésére. Ennek szakmai megalapozásában aktív szerepet kívánunk játszani a szakmai szervezetekben betöltött pozícióink által.

12.5. Hatósági tevékenység terén

A vonatkozó 341/2004. (XII.25.) Korm. rendelet rendelkezése szerint a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség megkeresésére a lehető legrövidebb időn belül szakvéleményt adunk a hatósági határozatok, szakhatósági állásfoglalások elkészítéséhez.

Továbbra is ellátjuk a természetvédelmi szabálysértési hatósági teendőket.

Őrszolgálatunk területi ellenőrzései során törekedni fog a már megszokott állampolgárbarát eljárásának fenntartására és továbbvitelére.